

ВИСОКА ШКОЛА ЗА ВАСПИТАЧЕ
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
АЛЕКСИНАЦ

КЊИГА РЕЗИМЕА

Конференција
„ВАСПИТАЧ У 21. ВЕКУ“

**ДОПРИНОС ПРЕДШКОЛСТВА
ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

Алексинач
2018.

Издавач:

Висока школа за васпитаче струковних студија

Пиварска б.б.

18220 Алексинац

www.vsvaspitacka.edu.rs

skolazavaspitace@mts.rs

тел: 018 – 800 420

За издавача:

др Милутин Ђуричковић

Књигу резимеа приредио:

др Предраг Јашовић

Техничка обрада:

Славиша Петровић

Тираж:

80 примерака

ДОПРИНОС ПРЕДШКОЛСТВА ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

1. Холистички приступ развоју дечије личности
2. Интерактивност у васпитно-образовном раду
3. Развијање мултикултуралности у предшколском узрасту
4. Разноврсни подстицаји дечијем расту и стваралаштву

* Примери добре педагошке праксе – биће прикључени одговарајућим темама.

Трајање реферата и дискусија

Због великог броја учесника, време излагања реферата ограничено је на 10 минута.

Учешће у дискусији ограничено је од 3 до 5 минута. У току једне сесије један дискусант може узети учешће само једанпут. Изузетно, председавајући може одобрити поновно јављање за дискусију у трајању од 3 минута. Аутори реферата и остали учесници поменути у дискусији имају право на одговор у трајању од 3 минута.

Право учешћа у дискусији имају сви учесници Конференције.

Напомена

Домаћин и организатор XIV Конференције „*Васпитач у 21. Веку*“ је Висока школа за васпитаче струковних студија у Алексинцу.

Отварање и затварање скупа одвијаће се у хотелу „Моравица“ у Сокобањи. Реферати са скупа биће штампани у посебном Зборнику радова.

Обезбеђена је техничка подршка учесницима за потребе излагања. Предвиђено је да Конференција ради пленарно или у сесијама (орално и постер), у зависности од потребе и других околности. Организатор задржава право евентуалне измене програма рада.

САДРЖАЈ

Пленарна излагања

Радован Антонијевић РАЗВОЈ КРЕАТИВНОСТИ У ПРОЦЕСУ ВАСПИТАЊА	10
Славица Шевкушић УЛОГА КООПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ У КОГНИТИВНОМ И СОЦИЈАЛНОМ РАЗВОЈУ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ	11
Зоран Д. Недељковић ПРОБЛЕМ ИДЕНТИТЕТА У МУЛТИКУЛТУРАЛНОМ ДРУШТВУ	12

1. Холистички приступ развоју дечије личности

Љубиша Златановић РАНИ РАЗВОЈ ЛИЧНОСТИ ИЗ ХОЛИСТИЧКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ	13
Далиборка Поповић ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП У ПРЕДШКОЛСКИМ ПРОГРАМИМА	14
Весна Краварушић УТИЦАЈ ЗАКОНСКИХ НОВИНА НА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ	14
Живкица Ђорђевић УЛОГА ВАСПИТАЧА У ПРИПРЕМАЊУ РОДИТЕЉА ЗА ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	15
Милош Насковић ЗНАЧАЈ И УЛОГА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ У ХОЛИСТИЧКОМ ПРИСТУПУ РАЗВОЈА ДЕЧЈЕ ЛИЧНОСТИ	16
Милица Бирташевић, Ана Јанчић ПРИМЕНА ХОЛИСТИЧКОГ ПРИСТУПА У НАСТАВИ	17
Александра Миленовић ЗНАЧАЈ ПЕРИОДА РАДНОГ СТАРТА У ИНКЛУЗИВНОМ ВАСПИТАЊУ	17
Дијана Петровска, Марина Даниловска СПОСОБНОСТИ И ТЕШКОТИИ КОИ ВЛИЈААТ НА ПРОЦЕСОТ НА ЧИТАЊЕ, ИЗГОВОР И ПИШУВАЊЕ КАЈ УЧЕНИЦИТЕ СО ДИСЛЕКСИЈА	18
Александар Стевановић, Анита Јанковић РАНА ДИЈАГНОСТИКА РАЗВОЈНО ПСИХОПАТОЛОШКИХ ПОРЕМЕЋАЈА КОД ДЕЦЕ, РАЗВОЈ И ПРОЦЕНА ЛИЧНОСТИ ЗА ЊИХОВО УКЉУЧИВАЊЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС	19

Љиља Барјактаровић СЕНЗОМОТОРНА АКТИВНОСТ ДЕЦЕ КАО УСЛОВ МАТЕМАТИЧКОГ МИШЉЕЊА И ЗАКЉУЧИВАЊА	20
Фросина Костић, Душица Тасић ИНКЛУЗИЈА У ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ	20
Сандра Остојић, Славица Рашић, Маја Миловић ОГЛЕДНО- ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТАР ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	21
Надежда Алексић, Јулија Мачужић РАЗВИЈАЊЕ ПРОСТОРНИХ РЕЛАЦИЈА И ОРИЈЕНТАЦИЈЕ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА ПРИМЕНОМ КРЕАТИВНИХ ИГАРА	21
Далиборка Живковић, Слободанка Миладиновић ДОПРИНОС ПРЕДШКОЛСТВА ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА	22
Виолета Николић ПЧЕЛЕ „ЦВЕТ- ПЧЕЛА-МЕД ДАЈУ ЗДРАВЉЕ ЗА ЦЕО СВЕТ“	23

2. Интерактивност у васпитно-образовном раду

Александра Милошевић ИНТЕРАКТИВНЕ МЕТОДЕ УЧЕЊА У ПРИПРЕМНОМ ПРЕДШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ	23
Ивана Ђорђевић, Љиљана Келемен Милојевић ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП И ИНТЕРАКТИВНОСТ У РАДУ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА – ПРИМЕР ПОЗИТИВНЕ ПЕДАГОШКЕ ПРАКСЕ	24
Драгана Љубисављевић ИНТЕРАКТИВНОСТ КАО УСЛОВ МОДЕРНОГ ОБРАЗОВАЊА	25
Сашка Радужков ВАЖНОСТ И УТИЦАЈ ИНТЕРАКТИВНОСТИ НА ДЕТЕ У ПРОЦЕСУ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА	25
Svetlana Angelova THE ECOLOGICAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN AND THE IDEA OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT – WHY INQUIRY-BASED LEARNING IS IMPORTANT?	26
Живорад Миленовић ИНОВАТИВНИ ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ МОДЕЛ ХЕУРИСТИЧКОГ ВАСПИТНООБРАЗОВНОГ РАДА У ОБЛАСТИ РАЗВОЈА ГОВОРА	26
Марина Цветковић СТИЦАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА КОД ДЕЦЕ НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	27

Јелена Живановић, Нина Бокан ПЕДАГОГИЈА У КОРИШЋЕЊУ ИКТ-А НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	27
Сања Малинић - Углик ПРИМЕНА ОБРАЗОВНОГ РАЧУНАРСКОГ СОФТВЕРА У НАСТАВИСРПСКОГ ЈЕЗИКА	28
Сашо Огненовски ДЕЧЈА КРЕАТИВНА РЕЦЕПЦИЈА ПОЗОРИШНЕ ПРЕДСТАВЕ	29
Славица Илић, Душица Чолаковић, Анита Ерић, Јелена Паић ПРОЈЕКТИ МОБИЛНОСТИ – НОВЕ МОГУЋНОСТИ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ	29
Иван Миленски ИНТЕРАКТИВНИТЕ ИГРАЧКИ – СЪЩНОСТ, ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ, ФУНКЦИИ	30
Ана Јанчић, Милица Бирташевић ПОВЕЗАНОСТ ПОРОДИЧНИХ ИНТЕРАКЦИЈА СА СТЕПЕНОМ РАЗВОЈА ГОВОРА ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ	30
Марија Лукић, Кристина Крстић ЛУТКА КАО ПОСРЕДНИК У ГРАЂЕЊУ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ДЕТЕТА, ВАСПИТАЧА И РОДИТЕЉА	31
Анђелка Булатовић ПАРТНЕРСТВО ВАСПИТАЧА И РОДИТЕЉА У ЦИЉУ ПРИПРЕМЕ ДЕТЕТА ЗА ШКОЛУ	31
Соња Величковић, Катарина Николић СЕНЗИБИЛИЗАЦИЈА СТУДЕНАТА ПРЕМА ИНКЛУЗИВНОЈ ПРАКСИ	32
Зорица Стаменковић, Сања Павловић РАЗИЈАЊА КОМПЕТЕНЦИЈА СТУДЕНАТА - БУДУЋИХ ВАСПИТАЧА ЗА РАД СА РОДИТЕЉИМА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ ПОТЕШКОЊАМА	33

3. Развијање мултикултуралности у предшколском узрасту

Марина Даниловска, Марина Спасовска САМОСТОЈНИТЕ ИСТРАЖУВАЧКИ АКТИВНОСТИ НА УЧЕНИЦИТЕ НА ЧАСОВИТЕ ПО МАЈЧИН ЈАЗИК	34
Соња Величковић УЛОГА ВРТИЋА У ПРЕВАЗИЛАЖЕЊУ СТЕРЕОТИПА И ПРЕДРАСУДА У ИНТЕРЕСУ МЕЂУЕТНИЧКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ	34
Игор Петровић ЕФЕКТИ РАНЕ ДВОЈЕЗИЧНОСТИ НА СОЦИЈАЛИЗАЦИЈУ И РАЗВОЈ МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТИ	35
Бранкица Бојовић ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ПРИСТУП НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА	36

Јелена Живановић НЕГОВАТИ ИНДИВИДУАЛИЗАМ И ПОДСТИЦАТИ КОЛЕКТИВИЗАМ	36
Маргарита Годоровић СТВАРАЊЕ МУЛТИКУЛТУРАЛНОГ ОКРУЖЕЊА У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ	37
Милица Вучковић ИНТЕРНАЦИОНАЛНЕ БАЈКЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ: ИЗВОР САЗНАЊА О СЕБИ, СВЕТУ И СТВАРАЊУ	
Драгана Стојадиновић-Рудњанин, Дијана Брусин, Биљана Глишовић КУЛТУРА У КОЈОЈ ЖИВИМ	38
Марина Спасовска, Дијана Петровска НАСТАВНИКОТ КАКО ГЛАВЕН ФАКТОР ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА МОТИВАЦИЈАТА КАЈ УЧЕНИЦИТЕ	39
Маја Радујков, Љиљана Карделис Ивана Мучаји, Весна Вучковић РАЗЛИЧИТЕ КУЛТУРЕ И ДЕЦА ВОЈВОДИНЕ	40

4. Разноврсни подстицаји дечијем расту и стваралаштву

Evgeniya Topolska DEVELOPMENT OF CHILDREN`S VERBAL CREATIVITY	40
Звездан Арсић, Татјана Радојевић ЗНАЧАЈ И УЛОГА ВАСПИТАЧА У ИДЕНТИФИКАЦИЈИ И ПОДСТИЦАЊУ ДАРОВИТОСТИ КОД ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКОМ ПЕРИОДУ	41
Даница Столић ДРАМСКИ ИЗРАЗ У ГОВОРНОМ СТВАРАЛАШТВУ ПРЕДШКОЛАЦА	41
Садуша Реџић ДЕЧИЈЕ УНИФОРМЕ И РОДНА СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА	42
Тамара Добрић, Татјана Компировић, Марија Кузмановић АДАПТАЦИЈА ДЕЦЕ НА ПРЕДШКОЛСКУ УСТАНОВУ	42
Анкица Симона Ковачевић УЛОГА ПОРОДИЦЕ И ПРОЦЕНИ ПОТРЕБА ДЕТЕТА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ	43
Мира Јовановић, Наташа Старчевић ВАСПИТАЧ И ПОДСТИЦАЊЕ КРЕАТИВНОСТИ У ДЕЧЈЕМ ВРТИЋУ	44
Наташа Милошевић Адамовић ДЕЧЈА ИГРА – РАДНЕ И МИСАОНА АКТИВНОСТ	44
Мирослав Кука, Сања Петровић ЗНАЧАЈ И УЛОГА НОВИХ ПРОГРАМА У СТРУКТУРИ ПРЕДШКОЛСКОГ ОБРАЗОВАЊА	45

Вукица Павловић, Марина Јовановић САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ КАО ПОДСТИЦАЈ ЦЕЛОКУПНОМ РАЗВОЈУ И СТВАРАЛАШТВУ ДЕТЕТА ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	45
Христо Петрески, Ана Петреска САВРЕМЕНИ ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ (СПЕЦИФИКЕ, УЛОГА, ФУНКЦИЈА, ТЕНДЕНЦИЈЕ, СТАТУС)	46
Ружица Јовановић ДЕТЕ И ДЕТИЊСТВО У ПОЕЗИЈИ И ПРОЗИ МИЛОРАДА ПОПОВИЋА ШАПЧАНИНА	47
Радмила Ђурић ДЕТЕ И БАЈКЕ БРАЋЕ ГРИМ	47
Оља Милошевић СЛИКОВНИЦЕ У НАСТАВИ СТРАНОГ ЈЕЗИКА НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ	48
Сања Вулетић ПОДСТИЦАЈНЕ АКТИВНОСТИ У РАНОМ УЧЕЊУ СТРАНОГ ЈЕЗИКА	49
Татјана М. Крповић ПОРИНУЋЕ У БАЈКОВИТЕ СВЕТОВЕ ГРОЗДАНЕ ОЛУЈИЋ	49
Анига Пешић КАДА БОЈЕ ДАНЕ КРОЈА	50
Душанка Гавриловић СВИРАЊЕ КЛАВИРА КАО ПОДСТИЦАЈ ДЕЧЈЕМ РАСТУ И СТВАРАЛАШТВУ	50
Аница Арсић МУЗИЧКЕ РАДИОНИЦЕ КАО ПРОМОТЕРИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ	51
Бојана Недељковић, Слађана Ранђеловић МУЗИЧКЕ ИГРАРИЈЕ - ПРОЈЕКТНО УЧЕЊЕ	52
Marijana Stojčević, Lana Škender РОТИСАНЈЕ RAZVOJA DEČJIH GLAZBENIH KOMPETENCIJA I OŠUVANJE VAŠTINE PUEM PJEVAČKOG ZBORA	52
Милица Петрић КАКО УТИЦАТИ НА МОТИВАЦИЈУ УЧЕНИКА У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА	53
Игор Станојевић, Виолета Новаковић, Стефан Ђорђевић, Марија Ђорђевић, Александар Пејчић КОРЕЛАЦИЈА МОТИВИСАНОСТИ УЧЕНИКА, НАСТАВНИКА И УСЛОВА РАДА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ЧАСА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА	53
Небојша Цветковић, Љиљана Јовчић, Јована Цветковић СУНЧЕВА ИГРАОНИЦА-ПЛАНЕТАРНИ ПОЛИГОН“-РАЗВОЈ ДЕЧИЈЕ МОТОРИКЕ НА СПЕЦИФИЧНОМ СПОРТСКОМ МОБИЛИЈАРУ КРОЗ ИГРУ	54
Ана Рашић, Катарина Ђирић, Александар Пејчић, Стефан Ђорђевић, Игор Станојевић РАЗЛИКЕ У СТАВОВИМА О ФУДБАЛУ КАО КОМПЛЕКСНОЈ КИНЕЗИОЛОШКОЈ АКТИВНОСТИ	55

Ахмед Бихорац, Кемал Цемић КАКО ПОДСТИЦАТИ ДЕЧИЈЕ СТВАРАЛАШТВО У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ	56
Милка Весовић, Милена Павловић РАСТИМО У ПРИРОДИ	56
Група аутора ДУХОВНИ И МОРАЛНИ РАЗВОЈ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА ПУТЕМ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ	57
Слободанка Миладиновић, Далиборка Живковић ДЕЧЈИ ЛИКОВНИ САЛОН <i>ВАСКРС У НАШОЈ КУЋИ</i>	57
Мира Јовановић, Љиљана Станков ПРИЛОГ ИСПИТИВАЊУ КРЕАТИВНОСТИ СТУДЕНАТА – БУДУЋИХ ВАСПИТАЧА	58
Аница Павловић ЛУТКА КАО СРЕДСТВО ЗА ИНТЕРАКТИВНО УЧЕЊЕ	59
Данијела Миличић Требатицки, Олга Милићевић, Ана Пертет, Наташа Врапчевић ТИМСКИ РАД И САРАДЊА ВАСПИТАЧА У ФУНКЦИЈИ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА РАДА КРОЗ ETWINNG ПРОЈЕКТЕ	59
Тијана Радојковић ТИМСКИ РАД У РАЗВИЈАЊУ САМОСТАЛНОСТИ ДЕЦЕ КОЈОЈ ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА	60
Снежана Милићевић, Марија Илић ДИДАКТИЧКА СРЕДСТВА У МАНИПУЛАТИВНОМ ЦЕНТРУ	61
Славица Рашић, Катарина Јовановић ПРИМЕНА НАРОДНИХ КОЛА И ЕЛЕМЕНАТА ПЛЕСА НА ПРЕДШКОЛСКО ПЕДАГОШКУ ПРАКСУ	61
Олга Милићевић, Данијела Миличић Требатицки ДИДАКТИЧКЕ ИГРЕ - У КОРАК СА ДЕЦОМ САВРЕМЕНОГ ДОБА	62
Сузана Лазаревић, Весна Алексић ПОВЕЗАНОСТ ПРЕДШКОЛСКОГ И ОСНОВНОШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА СА СТАНОВИШТА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ	63

Пленарна излагања

Радован Антонијевић

*Филозофски факултет Универзитета у Београду
Одељење за педагогију и андрагогију*

РАЗВОЈ КРЕАТИВНОСТИ У ПРОЦЕСУ ВАСПИТАЊА

Креативност представља сложени људски феномен, који се може посматрати и проучавати са становишта различитих наука. У индивидуалном смислу, креативност се јавља као један од кључних капацитета сваке индивидуе, који чини нераздвојни део целине личности индивидуе. Исходишта креативности, на које се начине испољава креативност, како се креативност може развијати и унапређивати, сигурно су и даље нека од значајних питања којима се баве различите хуманистичке науке. У педагогији се креативност проучава кроз сагледавање и проучавање, и на теоријском и на практичном плану, различитих могућности организованог деловања на сложени процес развоја креативности, код деце, ученика и код одраслих. Спровођењем истраживања у области проучавања основних сегмената развоја креативности установљене су неке од основних карактеристика могућности развоја и унапређивања капацитета креативности у процесу васпитања, без обзира да ли се полази или не од основне опште научне претпоставке да се на овај процес може систематски и организовано деловати. На основу тога, остварена су настојања у правцу конституисања различитих програма васпитно-образовног рада, који су у целини или неким својим сегментом усмерени на развој и унапређивање капацитета креативности у процесу васпитања. У педагогији и даље остаје присутан као значајан теоријски и методолошки изазов проучавање различитих могућности систематског и организованог утицаја на развој креативности, изазов који изискује осмишљавање нових теоријских и методолошких парадигми и решења.

Кључне речи: процес васпитања, креативност, развој креативности, програм васпитно-образовног рада.

Славица Шевкушић

Институт за педагошка истраживања, Београд

УЛОГА КООПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ У КОГНИТИВНОМ И СОЦИЈАЛНОМ РАЗВОЈУ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Развој способности да се сарађује са вршњацима сматра се важним индикатором когнитивног и социјалног напредовања деце. Теоретичари већ дуго времена верују да се нови стадијуми у социјалном и когнитивном развоју деце појављују у контексту кооперативне игре са другом децом. Бројни истраживачки налази потврђују да социјална партиципација високо корелира са узрастом и да учесталост, трајање и структурална сложеност социјалне интеракције између вршњака, као и величина групе, наставља да расте између три године и времена поласка у школу. Сложеност интеракција у социјалним играма деце предшколског узраста и способност да сарађују блиско је повезана са њиховим когнитивним развојем, односно интелектуалне и социјалне вештине блиско су повезане и развијају се паралелно. И док бројна истраживања доследно указују на позитивне ефекте сарадње на когнитивни развој деце школског узраста, налази о ефектима вршњачке интеракције на предшколском узрасту нису тако једнозначни. У овом раду, ефекти вршњачке интеракције на когнитивни развој деце предшколског узраста биће разматрани у контексту когнитивно-развојног приступа, пре свега схватања Пијажеа и Виготског. Поред тога, на основу анализе релевантних емпиријских истраживања овог проблема биће указано на неке од основних фактора који посредују у односу између вршњачке сарадње и когнитивног развоја деце узраста 4 до 7 година (пол и способности деце, структура активности, подстицање сарадње од стране одраслих). Проучавањем ових и других фактора можемо значајно допринети разумевању улоге кооперативних активности у развоју когнитивних способности деце предшколског узраста и тако омогућути, на истраживачким налазима засновано, креирање смерница за педагошку праксу.

Кључне речи: сарадња, социјална интеракција, когнитивни развој, предшколски узраст, когнитивно-развојни приступ.

ПРОБЛЕМ ИДЕНТИТЕТА У МУЛТИКУЛТУРАЛНОМ ДРУШТВУ

Проблем идентитета је од посебног значаја у XXI веку. Питање: “ко сам ја” је неодвојиво од питања: “ко смо ми”. Реч идентитет (identitas) значи истоветност. Сазнати свој идентитет подразумева препознавање самог себе у непрекидној промени свога ја, што не значи да је “ја” овог момента једнако са “ја” прошлог тренутка. У старијој научној литератури се подразумевало да је идентитет непроменљив. За савремене ауторе његова природа је динамична у флуидним друштвеним односима. Имигрантски таласи изазивају кризу идентитета код домицилног али и усељеничког дела становништва. Римском конвенцијом из 1924. године установљено је да је имигрант свака особа која дође у страну јој земљу са намером да се трајно настани. Под појмом странац се подразумева особа која планира да остане привремено. Проблем настаје у томе што се имигрант третира као странац, дакле на нечијој земљи као ничији, без могућности да се прилагоди Њима и њему страним културним вредностима, јер је инерцијом макро-политичких догађаја постао привремени тип човека. Његов културни, верски, етнички, национални, породични и лични идентитет је привремен. Акултурација је успорена, егзистенција је лишена есенције матичне културе, земље из које долази. Емигранти(исељеници) су препуштени себи, попут фелаха наизглед „отвореног друштва“ да у „гету“ мултикултурне европске заједнице бивствују са нарушеним идентитетом, сличним порушеним породичним домовима које су напустили после ратних разарања махом у источно-азијским државама. Тако подвојен идентитет постаје статичан, отуђен, неразумљив његовом носиоцу и другима, и као лажан је непостојећи.

Кључне речи: идентитет, странац, имигрант, привремени, криза.

1. Холистички приступ развоју дечије личности

Љубиша Златановић

Филозофски факултет, Ниш

РАНИ РАЗВОЈ ЛИЧНОСТИ ИЗ ХОЛИСТИЧКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

Стара психолошка расправа „холистички наспрам елементаристичког приступа“ (позната такође као „целина–део/елемент“ проблем) једно је од примарних питања у психологији личности, а у новије време све више је у фокусу пажње савремених проучавалаца у области људског развоја. У контексту раног детињства, холистички приступ подразумева да се сви кључни аспекти овог развојног периода (физички, когнитивни, емоционални, социјални и морални), као и процеси и промене које карактеришу овај рани период, морају разматрати не као издвојени делови или елементи, него као узајамно повезани саставни делови или јединице шире и веома сложене целине коју описујемо општим терминима као што су „рани развој личности“ или „дечји развој“. Главна сврха овог рада је да одговори на следеће кључно питање: зашто је важно посматрати рани развој личности из холистичке перспективе? Другим речима, у раду се наглашава да нам је потребно гледиште о такозваном „холистичком развоју“, према којем је развој појединца целовит и слошен процес, јер такав приступ доприноси бољем разумевању овог многостраног процеса важних промена и реорганизација у личности и понашању предшколског детета. Ова тврдња се може илустровати разноврсним примерима који одражавају холистичку природу људског развоја. Тако, на пример, из холистичке перспективе постоји неколико важних фактора, атрибута или утицаја из различитих али испреплетаних развојних домена који заједно детерминишу популарност детета са вршњацима. На крају рада, као пример холистичког гледишта у психологији личности, сажето је изложена основна претпоставка холистичко-динамичког приступа развијеног у хуманистичкој теорији личности Абрахама Маслова.

Кључне речи: холизам, холистичка перспектива, холистички развој, холистичко-динамичко гледиште, развој личности, деца.

Далиборка Поповић

*Универзитет у Крагујевцу, Природно-математички факултет
Државни универзитет у Новом Пазару*

ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП У ПРЕДШКОЛСКИМ ПРОГРАМИМА

„Холистичко образовање је филозофија образовања заснована на идеји да свака особа проналази идентитет, смисао и циљ свог живота кроз везу са заједницом, природом и људским вредностима као што су саосећање и мир“ (Милер, 1997:149). Поред припреме деце да постану „добро едуковани“ и продуктивни чланови друштва, холистички приступ промовише поштовање природног окружења, култивисање духовности и развијање осећаја за социјалну правду. То подразумева инспирацију креативности и имагинације детета, саосећања, самоедукације, развијање социјалних вештина и емоционалног здравља. У оквиру таквог приступа, васпитач је мање особа од ауторитета која „води и контролише“, а више искуствени водич који олакшава процес учења и укупног развоја.

У том смислу, у раду се анализирају могуће активности васпитача које иду у сусрет задовољавања различитих стилова учења деце, који проистичу из различитих врста интелигенција које поседују. На тај начин се сваком детету омогућава максималан развој свих потенцијала.

Кључне речи: холистички приступ, вишеструка интелигенција, стилови учења.

Весна Крварушић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

УТИЦАЈ ЗАКОНСКИХ НОВИНА НА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ

Холизам се, као теоријска основа, супротно свом изворном учењу - "основни фактор који делује на стварање целина у свемиру" ради прогреса (друштвеног, у коме је целина важнија од конститутивних елемената), кроз различите науке трансформисао у парцијализовано сагледавање света у оквиру предмета науке или њених појединих проблема. Уважавање холистичког приступа у васпитању би подразумевало јединственост свега постојећег и спознатог од стране човека: поштовање природе, човека, као дела природе али и стања/тенденција у друштву у доживотном процесу васпитања, у садашњем времену.

Актуелна глобална образовна политика усмерена је на продуктивност према критеријумима тржишта рада и одржању грађанског друштва. У складу са тим су и најновије измене циљева образовања и васпитања у Републици Србији. Могу се поделити у две групе: оне који, као обавеза и одговорност, припадају систему образовања и васпитања (држави) и оне, који се односе на процес формирања индивидуе у оквиру система, за које су директно одговорни васпитачи. У предшколском васпитању, постављени циљеви дефинишу потребу за унапређивањем компетенција васпитача, пре свега сазнајних и вредносних, како би се кроз васпитно-образовни рад, уз игру али и друге облике образовања, код деце развиле основе за стицање компетенција и карактеристика које су неопходне за рад и живот у савременом свету. Унапређивање се може постићи структурирањем/редефинисањем студијских програма за образовање васпитача, приоритетним стручним усавршавањем васпитача из научних, уметничких области и методике, уједначавањем критеријума спољашњег вредновања на нивоу државе и укључивањем локалне управе у стварање оптималних услова за извођење васпитно-образовног рада.

Кључне речи: холизам, законске измене, циљеви образовања и васпитања, васпитно-образовни рад, компетенција васпитача.

Живкица Ђорђевић

Пожаревачка гимназија, Пожаревац

УЛОГА ВАСПИТАЧА У ПРИПРЕМАЊУ РОДИТЕЉА ЗА ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Васпитачи који раде са децом предшколског узраста имају сложену и одговорну улогу да за време боравка деце у установи обезбеде њихов физички и здравствени развој у безбедном окружењу, негују хигијенске и културне навике, подстакну развој когнитивних процеса – пажње, мишљења, говора и организују успостављање социјалних односа појединца и групе. Успешан рад са децом почива на доброј сарадњи са њиховим родитељима, на познавању и уважавању специфичности сваке породице у погледу образовних, културних, материјалних и васпитних вредности. Савремена педагогија сматра да се квалитетан развој деце најбоље остварује кроз холистички васпитни приступ, а што подразумева јединствено и комплементарно деловање породице и предшколске установе. Успостављена сарадња и међусобно поверење омогућују уважавање специфичности детета у васпитном про-

цесу и избор адекватних васпитних поступака од стране родитеља и васпитача.

Овај рад се бави разматрањем компетенција које је потребно да развију васпитачи предшколских установа за успешну сарадњу са родитељима у циљу обучавања и подстицања за примену холистичког, целовитог приступа у васпитању деце. За потребе овог рада урађено је и акционо истраживање путем фокус група коју су чинили родитељи и васпитачи. Циљ истраживања био је утврђивање приступа, метода и поступака који се од стране родитеља и васпитача перципирају као значајни и прихватљиви за педагошки приступ холистичком развоју детета.

Кључни појмови: компетенције васпитача, холистички приступ, савремена породица, успешно родитељство.

Милош Насковић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ЗНАЧАЈ И УЛОГА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ У ХОЛИСТИЧКОМ ПРИСТУПУ РАЗВОЈА ДЕЧЈЕ ЛИЧНОСТИ

У раду се разматра и истражује значај ликовне уметности у холистичком приступу васпитања и образовања предшколског детета. Потребе савременог друштва неметнуле су овај приступ као основни принцип у развоју личности деце предшколског узраста.

Различите теорије о значају ликовне уметности за децу овог узраста (Пијеже, Е. А. Флорина, В. Ловенфелд) указују на нераскидиву везу њиховог ликовног израза и развоја сложених компоненти личности. Ликовна уметност, односно методика ликовног васпитања, омогућава повезивање и прожимање, својеврсну синегрију, различитих програмских садржаја и области које доприносе холистичком приступу развоја личности предшколског детета, негујући при том аутентичност ликовног и креативног израза. Рад се бави и улогом васпитача и истиче у исти мах значај правилног организовања активности, одабира ликовних средстава и материјала као и примену дидактичких принципа и метода које поспешују индивидуалност, лични израз предшколске деце и њихову везу са заједницом и социјалном средином.

Кључне речи: ликовна уметност, холистички приступ, предшколско дете, вртић, васпитач.

Милица Биргашевић, Ана Јанчић

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу

ПРИМЕНА ХОЛИСТИЧКОГ ПРИСТУПА У НАСТАВИ

Почетак 21. века донео је многе промене, што у уобичајеном начину живота што у одређеним друштвеним системима. Ни предшколски а ни школски систем није избегао те промене. Школство се почело мењати на свим нивоима, почев од самог система школства, преко организације наставног плана и програма па до све веће примене холистичког приступа. Холистички приступ је целовит приступ како у вртићима тако и у школама, подједнако заступљен и важан. Овај приступ се односи на начин рада са ученицима, и његова суштина се заснива у односу који учитељ има са ученицима, у атмосфери која се јавља у одељењу, а та атмосфера подразумева обострану сарадњу, поштовање и саосећање. Када се у настави примењује тзв. парцијални холизам тада учитељи примењују у свом раду иновативне методе рада, савремене наставне системе и системе учења, свакодневно преиспитују и унапређују свој рад. Овај приступ омогућава ученицима да развијају конвергентно, дивергентно и логичко размишљање, што повлачи чињеницу да ће на тај начин ученици имати трајније знање и знање које могу примењивати у различитим животним ситуацијама, из тог разлога мишљења смо да је потребно овом приступу посветити образовну и научну пажњу.

Кључне речи: холистички приступ, настава, школство, учитељи и ученици.

Александра Миленовић

Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу

ЗНАЧАЈ ПЕРИОДА РАДНОГ СТАРТА У ИНКЛУЗИВНОМ ВАСПИТАЊУ

Инклузивно васпитање и образовање зависи од бројних фактора: услови за рад и материјална опремљеност дечјег вртића, компетентност васпитача, инклузивно окружење у дечјем вртићу и остали. Најзначајнијим чиниоцем инклузивног васпитања и учења односи се на правремену идентификацију сметње у развоју, препреке у васпитању и учењу или неке изнадпросечне способности деце. Благвремена идентификација сметње у развоју, препреке у васпитању и учењу или неке изнадпросечне способности деце има двојаки значај. С једне стране,

правовремена идентификација од значаја је да се с таквим дететом на време отпочне с медицинским и педагошким третманом што доприноси да идентификувана сметња у развоју или препрека у васпитању и учењу временом потпуно отклони или да се умење њени негативни ефекти, а с друге, да се идентификувана изнадпросечна способност неког детета стално подстиче и развија с циљем каснијег развоја детета у ствараоца у одређеној научној области или друштвеној делатности. Предшколски узраст се зато сматра посебно значајним периодом, односно *периодом раног старта* у идентификацији симптома који код деце указују на постојање неке сметње у развоју, препреке у васпитању и учењу или изнадпросечне способности. Да би у томе били успешни, васпитачи би требало да стичу и развијају своје компетенције за инклузивно васпитање у децјем вртићу.

Кључне речи: деца са сметњама у развоју, деца са препрекама у васпитању и учењу, деца масовне популације, изнадпросечна деца, компетенције васпитача, педагошко-дијагностичка функција васпитача, медијаторско-социјализацијска функција васпитача, саветодавно-педагошка функција васпитача.

Дијана Петровска, Марина Даниловска
Универзитет во Тетово

СПОСОБНОСТИ И ТЕШКОТИИ КОИ ВЛИЈААТ НА ПРОЦЕСОТ НА ЧИТАЊЕ, ИЗГОВОР И ПИШУВАЊЕ КАЈ УЧЕНИЦИТЕ СО ДИСЛЕКСИЈА

Овој труд има за цел да претстави согледувања поврзани со една специфична и за научните кругови сè уште загадочна појава – дислексијата. Дислексијата е специфично нарушување со невробиолошко потекло кое се однесува на проблеми во препознавање на лексичките знаци, нивно преточување во одреден глас, сиромашен правопис и состојба која првенствено ја засега способноста за читање, изговор и за пишување.

При проучувањето на дислексијата се вкрстуваат повеќе научни дисциплини, меѓу кои доминантно место покрај лингвистиката заемаат невробиологијата, невролингвистиката, генетиката, логопедијата, развојната психологија и когнитивистиката. Секоја дисциплина нуди одговори и објаснувања кои се движат од причините од наследниот фактор до начините на препознавање и откривање на оваа појава кај едно дете, паралелно со можните начини и решенија за надминување

на тешкотиите. Постигнувањето напредок кај учениците со дислексија се должи на наставникот кој умее нив да ги препознае, да ги поддржи, да го подобри пристапот до наставниот план, да им помогне да се осамостојат и да преземат одговорност за сопствено учење, како и да ја поттикнат својата самодоверба.

Клучни зборови: тешкотии во учењето, дислексија, ученици, наставници, ИКТ.

Александар Стевановић, Анита Јанковић
Филозофски факултет, Косовска Митровица

РАНА ДИЈАГНОСТИКА РАЗВОЈНО ПСИХОПАТОЛОШКИХ ПОРЕМЕЋАЈА КОД ДЕЦЕ, РАЗВОЈ И ПРОЦЕНА ЛИЧНОСТИ ЗА ЊИХОВО УКЉУЧИВАЊЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Фундаментална категорија развоја је промена. Најчешће разликујемо две врсте промена: квантитативне у које спадају моторне реакције и увећање фонда речи код детета, док квалитативне промене означавашу настанак нових психичких структура или облика понашања. Што значи да ако није дошло до развојних промена, које су очекуване на датом узрасту на коме се дете налази, онда с правом можемо да сумњамо на стагнацију у његовом личном развоју. Током развоја личности јављају се четири области у којима дете организује своје постојање у социјалном пољу и то путем говора, осећања, интелигенције и психомоторике. Ове области могу да се развијају уједначено или хармонично, али исто тако могу и да буду неуједначене или дисхармоничне. Када дође до развојних дисхармонија код деце први и једини који могу да примете неуједначено понашање током игре у предшколским установам са другом децом и њихов начин социјалног функционисања су васпитачи. Код детета са дисхармоничним развојем могу се срести психотични, неуротски и психопатски механизми који касније могу да прерасту у тежи вид психопатолошких поремећаја, као што су: психозе схизофреног типа, патологије личности, интелектуални дефицит. Зато је за нас јако значајна рана дијагностика могућих развојних психопатолошких поремећаја како бисмо пружили адекватну помоћ и подршку у правцу реинтеграције деци која имају такав вид проблема како би се даље развијала и била део васпитно-образовног процеса.

Кључне речи: психопатолошки поремећаји, деца, развој, проценка личности, васпитно-образовни процес.

Љиља Барјактаровић

ОШ „Блажо Јоков Орландић“ Бар, Црна Гора

СЕНЗОМОТОРНА АКТИВНОСТ ДЈЕЦЕ КАО УСЛОВ МАТЕМАТИЧКОГ МИШЉЕЊА И ЗАКЉУЧИВАЊА

Савремени образовни системи су као полазиште својих курикулума прихватили холистички приступ образовању, схватајући значај ове филозофије и метода.

Тражећи одговоре на питања везана за ефикаснији и применљивији начин образовања, наука указује на потребу прилагођавања образовног система дјетету и његовој личности. Један од важних проблема наставе је развијање математичког закључивања, које је потка успјешног учења. Давно се напустило мишљење да се личност рађа са појединим карактерним особинама или их добија као генетски материјал. Развој и подстицај личности од најранијег доба је кључ успјеха.

У овом раду ћемо се осврнути на значај и функцију сензомоторног подстицања код дјецe предшколског и млађег школског узраста као услова развоја математичког мишљења и закључивања, те потребу суштинске промјене организованог рада у предшколском и млађем школском узрасту. Такође, приступ васпитача, наставника и родитеља је од суштинске важности да помогне дјеци да боље упознају себе, развијају своје когнитивне способности и доживе осећај реда и смисла у свијету око себе, те у том правцу треба креирати савремене наставне програме.

Кључне ријечи: подстицај, математичко мишљење, вјештине, васпитање

Фросина Костић, Душица Тасић

ПУ“Наша радост“, Бујановац

ИНКЛУЗИЈА У ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ

Једна од тема реформе у нашем васпитно-образовном систему, јесте укључивање деце са сметњама у развоју у систем редовног предшколског васпитања и образовања, односно инклузивно образовање. У раду се говори о потребама да се деца са сметњама у развоју укључе у редовне вртиће на начине којим ће им бити омогућено даље напредовање, развијање способности интеракције, учење кроз игру, развијање комуникације и усвајање социјалних правила. За увођење инклузије у предшколство потребно је времена и стрпљења, јер само

позитивним ставовима и прихватањем инклузивних идеја и ставова, као и подизањем нивоа компетентности васпитача могу се видети резултати. Улога родитеља, васпитача, стручног тима веома је значајна за примену инклузивног образовања ради остваривања партнерског односа у процесу стимулације развоја детета.

Кључне речи: инклузија, дете, васпитач, предшколска установа.

Сандра Остојић, Славица Рашић, Маја Миловић

ПУ "Сунце" Горњи Милановац

ОГЛЕДНО- ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТАР ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Огледно-истраживачки центар је прва мала "лабораторија" намењена деци узраста од две године до поласка у школу. Важно је истаћи да Огледни центар, није само богато адаптиран простор већ програм експерименталних и истраживачких активности који броји преко 80 могућности реализације у васпитно- образовној пракси. Циљ пројекта огледа се у тежњи да се подстакне развој когнитивних и метакогнитивних потенцијала деце предшколског узраста, обогате дечја искуства, упознају нове технике учења и сазнавања кроз игру. Вода, ваздух, земљиште, чуда и богатства које нам пружа природа морају постати главни покретач сазнавање деце у 21. веку, а не апстрактни појмови који припадају неком "другом свету"

Кључне речи: оглед, истраживачке активности, иновирање педагошке праксе, развој когнитивних потенцијала.

Надежда Алексић, Јулија Мачужић

Предшколска установа: „Нада Наумовић“, Крагујевац

РАЗВИЈАЊЕ ПРОСТОРНИХ РЕЛАЦИЈА И ОРИЈЕНТАЦИЈЕ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА ПРИМЕНОМ КРЕАТИВНИХ ИГАРА

Тему овог рада заснивамо на теоријама развојне психологије, предшколске педагогије, дидактике и посебно МРПМП. Само истраживање је засновано на искуству и досадашњим истраживањима која указују на значај креативних игара и материјала у усвајању ПМП. Зато у овом развојном периоду усвајање знања из области математичких појмова треба уврстити у свакодневне животне активности, направити повољно окружење, адекватан распоред активности и прила-

годити материјал узрасту и интересовањима деце. Рад показује значај примене креативних игара и материјала у свакодневним активностима, на шта указују и резултати истраживања. Акцент је стављен на материјале, креативне игре и активности који су били у функцији подстицања развоја просторних релација и оријентације деце у експерименталној групи. Нису уложена посебна средства, једноставни су за израду, а деца су уживала користећи их. Резултати су показали да креативне игре позитивно утичу на интелектуални развој деце, подстичу њихову пажњу и концентрацију, као и да су деца више мотивисана за формирање математичких појмова, јер не постоји пресија од стране васпитача. Урађена је евалуација постигнутих резултата и акциони план даљег рада у групи.

Кључне речи: просторне релације, просторна оријентација, почетни математички појмови, математичке игре, креативни материјали

Далиборка Живковић, Слободанка Миладиновић
Предшколска установа „Ната Вељковић“, Крушевац

ДОПРИНОС ПРЕДШКОЛСТВА ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Законом о основама система образовања и васпитања (2017) дефинисани су основни циљеви образовања и васпитања. У овом раду аутори указују на допринос система предшколског васпитања и образовања обезбеђивању добробити и давању подршке целовитом развоју детета, пуном интелектуалном, емоционалном, социјалном и физичком развоју сваког детета, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима, те развијају позитивних људских вредности. Такође, истиче се његова улога у повећању ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања и смањењу напуштања васпитно-образовног система, уз указивање на значај за повећање успешности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Кључне речи: закон (2017), предшколско васпитање и образовање, значај, унапређивање ефикасности система

Виолета Николић

Предшколска установа “Лане“, Алексинац

ПЧЕЛЕ „ЦВЕТ- ПЧЕЛА-МЕД ДАЈУ ЗДРАВЉЕ ЗА ЦЕО СВЕТ“

Активности током манифестације “Пекарски дани“ и посета штанду са медом и производима од меда, подстакла је децу да поставе низ занимљивих питања о настанку меда и производима од меда. Учинио нам се да је тема широка и инспиративна, јер смо њоме могли обухватити све области ВОР-а, а пружала је могућност да деца знања изграђују идући од познатог ка непознатом, од лакшег ка тежем.

Током реализације активности слушали смо жеље и сугестије, претварали игре у активности, мењали их, надограђивали, стварали нове... Дакле, дружили смо се са пчеларима, упознавали прибор за рад, посетили пчелињак, врцали мед, а у сарадњи са сестром са превентиве и апотекарицом учествовали у изради пчелињих производа. Кроз ово дружење подстакли смо логичко мишљење, сарадничке односе, а пројекат је добио назив “Пчеле“ са циљем да се деца подстакну на размислање о значају пчелињих заједница, о користима које имамо од меда и пчелињих производа. Трудиле смо се да деца добију квалитетне садржаје уз које ће одрасти, а којих је данас, на жалост, све мање.

Кључне речи: дете, игра, пчела, мед, производи.

2. Интерактивност у васпитно-образовном раду

Александра Милошевић

Висока школа струковних студија за васпитаче, Алексинац

ИНТЕРАКТИВНЕ МЕТОДЕ УЧЕЊА У ПРИПРЕМНОМ ПРЕДШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ

Интерактивно учење је сложен поступак који се остварује сарадњом између васпитача и детета и то у облику заједничке конструкције нових знања и у виду активности васпитача и детета које су комплементарне, односно које се допуњују. Процес интерактивног учења је динамичан, разноврстан и флексибилан. Деца стичу више самопоуздања, превазилазе социјалне предрасуде, показују позитивнији став према другој деци и према учењу. Сарадња међу децом доприноси опуштенијој атмосфери, развија се самоиницијатива, креативност и одгово-

рност. Васпитач усмерава, подстиче и помаже у изградњи знања. Дискусије које се одвијају током интерактивног учења у већој мери подстичу развој когнитивних способности него други видови учења.

Кључне речи: интерактивно учење, сарадња, социјалне компетенције, дете, васпитач.

Ивана Ђорђевић, Љиљана Келемен Милојевић

*Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”
Вршац*

ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП И ИНТЕРАКТИВНОСТ У РАДУ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА – ПРИМЕР ПОЗИТИВНЕ ПЕДАГОШКЕ ПРАКСЕ

У овом раду описује се и дискутује пример позитивне праксе који приказује могућности примене интегративног приступа и интерактивности у раду са децом предшколског узраста. У оквиру редовних активности Језичког клуба Високе школе Вршац студенти, будући васпитачи, креирали су интерактивну новогодишњу представу за децу са еколошком темом под називом „Машта може свашта”. Реализација представе подразумевала је партиципацију деце у: а) еколошким активностима из области Упознавања околине (последиче човековог деловања на живи свет – проблем сече јелки за Нову годину; прављење предмета од материјала које више не користимо – израда новогодишњих поклона), б) ликовним активностима (примена технике асамблаж за израду новогодишњих украса); в) телесним вежбама које су биле део представе; г) музичким активностима (певање и слушање музике са новогодишњом тематиком; музичке игре); д) активностима из области Развоја говора (језичке игре са мотивима зиме, те очувања животне средине; драматизација), као и њ) из области Развоја почетних математичких појмова (уочавање и именовање геометријских облика новогодишњих еколошких украса; серијација). Представа је била и снажан импулс за дечје језичко стваралаштво. Омогућила је увођење студената у специфичне карактеристике интегративног приступа и интерактивности на практичном плану и апострофирала значај тимског рада.

Кључне речи: интегративни приступ, интерактивност, представа за децу, предшколски узраст.

Драгана Љубисављевић
ОШ „Вук Караџић“, Књажевац

ИНТЕРАКТИВНОСТ КАО УСЛОВ МОДЕРНОГ ОБРАЗОВАЊА

Савремени свет који је данас суочен са многобројним проблемима донео је многе промене у свакодневном животу. Само она друштва која имају оспособљене појединце за живот и рад у савременом друштву имају перспективу. За друштвени напредак је неопходно да данашње многобројне хиперпромене у стопу прате промене у образовању и обрнуто.

Од модерног образовања се, пре свега, очекује да пренесе активности са наставника на ученике и да је усмерено на дете. У „новој“ школи се од ученика очекује да долазе до знања самосталним, истраживачким радом, да уче заједничким, кооперативним ангажовањем уз поштовање индивидуалности сваког појединца, да повезују и примењују научено у свакодневном животу, да су спремни за промене и учење читавог живота. Наставникова улога у „новој“ школи је одговорнија и озбиљнија. Он је планер, организатор, сарадник, ту је да прати ученике, да их подржава и мотивише, да их научи како да уче и да се снађу у животу. Важно је да сваки појединац схвати да учењем може да мења и прилагођава средину и свет у коме живи.

Кључне речи: интерактивна настава, ученик, наставник, школа, образовање

Сашка Радужков
Филозофски факултет, Нови Сад

ВАЖНОСТ И УТИЦАЈ ИНТЕРАКТИВНОСТИ НА ДЕТЕ У ПРОЦЕСУ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Васпитно-образовни рад је комплексна делатност, која да би била успешна мора да укључује у себе низ елемената који ће се остваривати на прави начин. Један од тих елемената јесте и интерактивност. Интеракција у васпитно-образовном раду раније није била заступљена на прави начин, или је, може се рећи ишла у једном смеру, што опет говори о томе да праве интеракције није било. У педагогији се много говори о важности интерактивног рада, који на много начина позитивно утиче на развој деце, и подстиче их на самосталност и сазревање. Зато је ово једна важна тема којој треба приступити и у теоријском раз-

матрању, али је много важније дати јој на вредности у пракси и укључити је у свакодневни васпитно-образовни практични рад.

Кључне речи: интерактивност, комуникација, васпитање, образовање, дете.

Svetlana Angelova

Department of Pedagogy, “St Cyril and St Methodius University of Veliko Turnovo” – Vratsa Branch, Republic of Bulgaria

THE ECOLOGICAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN AND THE IDEA OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT – WHY INQUIRY-BASED LEARNING IS IMPORTANT?

The beginning of the new century is accompanied by ecological crisis and global instability. This report is focused on the ecological education of preschool children – the idea of sustainable development is enshrined through acquiring integral knowledge, skills and attitudes in Inquiry-based learning environment. An algorithm for learning is implemented, which takes place in the learning community „teacher – child – parent“. An example of illustration is given – learning will help to present leading ideas in ecological education by exploring, searching for and explaining processes and phenomena in problematic contexts.

Keywords: Inquiry-based learning, ecological education, sustainable development.

Живорад Миленовић

Учитељски факултет, Призрен

ИНОВАТИВНИ ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ МОДЕЛ ХЕУРИСТИЧКОГ ВАСПИТНООБРАЗОВНОГ РАДА У ОБЛАСТИ РАЗВОЈА ГОВОРА

У раду је приказан иновативни дидактичко-методички модел хеуристичког васпитнообразовног рада који се одликује проналазачким радом деце. Усмерена васпитнообразовна активност по овом моделу планира се у обрнутом дизајну у 4 стадијума: 1) идентификација очекиваних резултата, 2) обезбеђивање прихватљивих доказа да су резултати васпитно-образовног рада остварени, 3) планирање искуства активног учења и делотворног поучавања и 4) обезбеђивање материјално-техничке основе васпитно-образовног рада. Примена овог модела у

раду је приказана у области развоја говора на практичном примеру реализације усмерене активности Бајка «Снежана и 7 патуљака» - Браћа Грим у припремној предшколској групи у 8 корака: 1) заједничке уводне активности, 2) најавна усмерене активности, 3) давање задатака за индивидуални рад деце, 4) индивидуални рад деце, 5) формирање група и подела задатака и материјала за рад, 6) проналазачки рад деце у групама, 7) групна презентација и 8) заједничке завршне активности. Евалуација васпитно-образовног рада и идентификација исходних и процесуалних квалитета спроводи се у оквиру 4., 7. и 8. корака. Очекивани темељни квалитетети васпитно-образовног рада реализацијом конкретне усмерене активности су: 1) удруживање, 2) учење о бајкама, 4) иновације и разноликост и 4) организација знања.

Кључне речи: бајка, истраживачки рад, проналазачки рад, стваралаштво.

Марина Цветковић

Учитељски факултет, Београд

СТИЦАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА КОД ДЕЦЕ НА ПРДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Учење страног језика, а нарочито енглеског језика, врло често почиње још на шредшколском узрасту. Најчешће деца узраста 3-4 до 6 година похадјају курсеве енглеског или у оквиру вртића или у школама страних језика. Покушаћемо да дамо одговор на следећа питања: Како деца стичу језичке компетенције, учећи енглески као страни језик, који фактори утичу на развијање компетенција и у којој мери је заступљено учење језичких вештина? Стицање језичких компетенција је процес који захтева добру основу и развој.

Кључне речи: језичке компетенције, предшколски узраст, језичке вештине, енглески језик, курсеве страних језика.

Јелена Живановић, Нина Бокан

Васпитно-образовни систем „Креативно перо“, Београд

ПЕДАГОГИЈА У КОРИШЋЕЊУ ИКТ-А НА ПРДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Предшколске установе су најчешће окарактерисане као васпитно-образовне, где се у први план ставља васпитање и формирање одређених навика код деце предшколског узраста. Међутим, чини ми

се да, са појавом приватних вртића, предшколске установе све више постају и образовно-васпитне. Наиме, установе у којима је акценат на образовању и максималном искоришћавању предшколског периода као основе за формирање различитих каснијих платформи знања, будући да образовање има континуитет и никада се не завршава.

Технологија и модерно доба у коме живимо, намеће нам стандарде које би и у образовању и у васпитању требало да задовољимо. Све више се инсистира на мултимедијалним садржајима, а све мање на практичним примерима. То је у реду, али је важно да се код деце уместо репродуктивног знања и учења, подстиче функционално. Ми, који се бавимо децом, имамо задатак да одговорно приступамо коришћењу ИКТ-а у активностима, посебно на предшколском узрасту. Веома је важно да усмеравамо и правилно утичемо информационо-комуникационим технологијама на развој и функционално учење деце. Код деце на предшколском узрасту је од изузетног значаја подстицање алгоритамског мишљења и функционално повезивање информација, а томе нам у великој мери помаже ИКТ у пракси.

Кључне речи: педагогија, предшколске установе, ИКТ активности, репродуктивно учење и знање.

Сања Малинић Углик

ОШ „Симеон Араницки“, Стара Пазова

ПРИМЕНА ОБРАЗОВНОГ РАЧУНАРСКОГ СОФТВЕРА У НАСТАВИСРПСКОГ ЈЕЗИКА

Појавом рачунара и интернета у наставу се уводи ново наставно средство, образовни рачунарски софтвер, који представља готов рачунарски програм чијом употребом наставно градиво представљамо на динамичан, очигледан и занимљив начин, водећи при томе, рачуна о способностима и интересовању ученика. Ово наставно средство, осим што омогућава индивидуализацију наставе, представља и значајан мотивациони фактор за рад ученика. Пример једног таквог образовног рачунарског софтвера је и софтвер „Учим латиницу“ креиран у Microsoft Power Point презентацији за ученике другог разреда. Овај софтвер представља игру кроз коју ученици уче штампана слова латинице, решавају постављене задатке и на крају кроз квиз добију повратну информацију о својим резултатима.

Кључне речи: образовни софтвер, мултимедијални материјал, српски језик, обрада слова, мотивација.

Сашо Огненовски
Македонско научно друштво, Битола
(Македонија)

ДЕЧЈА КРЕАТИВНА РЕЦЕПЦИЈА ПОЗОРИШНЕ ПРЕДСТАВЕ

Позоришни простор је дечји имагинативни космос. Драматургија, режија и глума су непобитна симбиоза сваког позоришног чина као имагинативни продукт који нуди дечјој позоришној публици позив на креативни двобој. Интеракција деце као позоришних гледалаца, а и као читалаца је склоп мудрог и сензитивног фидбека са полисемантичким значењем. Посебно деца у предшколском узрасту својим повременим контраверзним фидбеком отварају поља за анализу интерактивности позоришног продукта. Истраживајући дечју рецепцију позоришне представе направићемо сажету анализу интеракције деце предшколског узраста са драматуршким конструкцијама позоришних комада намењеним њиховом узрасту (њихов афинитет класичним и новим савременим драматуршким моделима), као и њихове интеракције са представама рађеним по истим тим моделима. С обзиром на то да је позориште специфичан и сензитиван медиј који се највише базира на интеракцију која се дешава сава и овде, семантичка и комуникацијска рецепција деце предшколског узраста је савршено интересантна и са образовног и са научног аспекта. Кондензат резултата ових истраживања биће креативни учинак дечје имагинативности, као последица интеракције који је у потпуности продуктиван за развој образовања.

Кључне речи: интеракција, фидбек, деца, медиј, рецепција.

Славица Илић, Душица Чолаковић, Анита Ерић, Јелена Паић
Педагошко друштво Србије, Београд

ПРОЈЕКТИ МОБИЛНОСТИ – НОВЕ МОГУЋНОСТИ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ

Пројекат „Подршка професионалном развоју предшколских педагога“ се реализује од јуна 2017. године до јула 2018. године у сарадњи Педагошког друштва Србије и IFOM –а. Пројекат је одобрен је за финансирање у оквиру програма Еразмус + пројеката мобилности. Циљеви Пројекта су: 1) Подршка професионалном развоју предшколских педагога кроз стицање знања и јачање компетенција у примени метода неформалног учења у стручном усавршавању; 2) Јачање капацитета Секције предшколских педагога и Педагошког друштва Ср-

бије кроз повезивање и развијање сарадње са институцијама из европских земаља. Четири педагога из различитих предшколских установа су реализовале низ активности педагошке, језичке и интеркултуралне припреме за мобилност. Главна активност пројекта било је похађање курса „Примена неформалног образовања у школама и образовању одраслих“ у Болоњи. По завршетку курса педагози су реализовали интерактивне радионице за васпитаче и стручне сараднике на теме: адаптација деце, тимског рада и инклузивног образовања. Васпитачи су се упознали са пројектима мобилности као видом стручног усавршавања и добили подршку да промишљају и покрену промене у свом раду. До завршетка пројекта педагози ће реализовати радионице и округли сто за чланове секција Педагошког друштва Србије.

Кључне речи: Пројекат, мобилност, сарадња, вртић, промена.

Иван Миленски

ВТУ „Св. Св. Кирил и Методиј“ – филиал Враца

ИНТЕРАКТИВНИТЕ ИГРАЧКИ – СЪЩНОСТ, ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ, ФУНКЦИИ

В статията са разгледани същността, особеностите и функциите на интерактивните играчки. Осъществена е класификация на интерактивните играчки в зависимост от вида на играчката, в която е вграден сензорния механизъм за нейното активизиране. Проведеното емпирично изследване сред деца и родители показва представите на децата за любимите интерактивни играчки и позитивните и негативни качества на играчките според родителите им.

Ана Јанчић, Милица Бирташевић

Факултет педагошких наука, Јагодина

ПОВЕЗАНОСТ ПОРОДИЧНИХ ИНТЕРАКЦИЈА СА СТЕПЕНОМ РАЗВОЈ ГОВОРА ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Улога породице у васпитавању деце је од изузетне важности. Оно што је у сваком периоду одрастања потребно детету и омогућава му квалитетно одрастање јесу родитељска љубав, пажња и разумевање, доследност, стрпљење, поверење и подршка, а то се остварује кроз међусобну интеракцију и комуникацију. Зависно од садржајности и обимности говора који слуша, као и односа особа које га окружују,

дете ће говор усвојити раније или касније. Уколико је потпуно депривирано људског контакта, говор неће ни развити. Такође, уколико неки од фактора изостаје (органиски, социјални, психолошки) могућа је и појава поремећаја у говору. Студије показују да окружење детета, квалитет интеракције између деце и родитеља (касније васпитача) њихово језичко изражавање и ниво сензитивности и стимулације у бризи о детету јесу значајни показатељи дечјег развоја и напредовања. Искуства показују да родитељи који се више укључују приликом интеракција са децом и омогућавају стимулативнију атмосферу, имају децу која су когнитивно, лингвистички и социјално напреднија. Говор је средство помоћу кога деца успостављају социјалне контакте, средство комуникације и мишљења због чега му треба посветити значајну пажњу.

Кључне речи: дете, предшколски период, породица, интеракција и говор.

Марија Лукић, Кристина Крстић

Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац

ЛУТКА КАО ПОСРЕДНИК У ГРАЂЕЊУ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ДЕТЕТА, ВАСПИТАЧА И РОДИТЕЉА

Међу дидактичким средствима у раду са децом предшколског узраста као једно од најзаступљенијих и наефектнијих јесте лутка. Њен значај огледа се у буђењу интересовања деце за одређене садржаје који се обрађују и у подстицању деце да буду активни учесници и сарадници са одраслима у активностима у оној мери у којој ће лутка омогућити сазнавање, дубље доживљавање и разумевање онога што се усваја. Стога је у раду истакнут значај гињол лутке, њене креације и анимације, како од стране васпитача, тако и укључивањем родитеља и деце у њену израду. Такође, дат је осврт на примену лутке у свим узрастима кроз различите методичке области.

Кључне речи: лутка, гињол-лутка, дете, васпитач, родитељи.

Анђелка Булатовић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Нови Сад

ПАРТНЕРСТВО ВАСПИТАЧА И РОДИТЕЉА У ЦИЉУ ПРИПРЕМЕ ДЕТЕТА ЗА ШКОЛУ

Да би родитељи пружили адекватну помоћ, подстицали развој и напредовање деце у години пред полазак у школу, сарадња са васпи-

тачем треба да се одвија континуирано, плански, систематски, са јасно утврђеним циљевима, задацима, облицима, методама, садржајима и динамиком њихове реализације. Добром сарадњом родитеља и васпитача стварају се: 1.) услови за размену информација о психо–физичким карактеристикама детета, његовом понашању и условима у којима живи, што омогућује усклађивање њихових васпитних поступака; и 2.) услови за благовремену и ваљану дијагностику одређених проблема, тешкоћа у развоју, као и понашању и учењу детета, што омогућује рано уочавање и откривање узрока, те предузимање педагошких мера и поступака у циљу отклањања проблема. Дакле, између васпитача и родитеља треба да постоји склад који се остварује кроз различите облике сарадње – родитељске састанке, индивидуалне разговоре, радионице, и сл. Партнерство васпитача и родитеља зависи и од квалитета комуникационог односа васпитач – родитељ, и зато оно мора бити засновано на међусобном уважавању, како би педагошка клима у припремној групи била позитивна, а њихово пратнерство имало позитивне ефекте на развој детета.

Кључне речи: породица, васпитач, партнерство, полазак у школу, развој и учење.

Соња Величковић
Катарина Николић

Висока школа за васпитање струковних студија
Алексинац

СЕНЗИБИЛИЗАЦИЈА СТУДЕНАТА ПРЕМА ИНКЛУЗИВНОЈ ПРАКСИ

Будући да данас инклузија, за многе земље света, представља реформску амбицију и експлицитни циљ образовне политике, у образовним системима су присутне вишеструке системно структуралне промене, усмерене ка стварању услова за њену имплементацију. Посебна пажња се посвећује сензибилизацији и стручном припремању педагошког кадра, јер је познато да ефекти и одрживост образовних иновација пресудно зависе од наставника/васпитача. Тежиште овог рада је усмерено ка сензибилизацији студената - будућих васпитача према инклузивној пракси, а посебно у домену изградња партнерства вртића са родитељима деце, као један од одлучујућих чинилаца успешне инклузивне праксе. Ради се о континуираном процесу успостављања и унапређивања сарадничких односа између васпитача и родитеља засно-

ваних на поверењу и заједничком циљу који мора бити за добробит детета у сваком смислу.

Кључне речи: инклузивна пракса, стручна припрема, сензибилизација, родитељи.

Зорица Стаменковић
Сања Павловић

Висока школа за васпитаче струковних студија
Алексинац

**РАЗИЈАЊА КОМПЕТЕНЦИЈА СТУДЕНАТА - БУДУЋИХ
ВАСПИТАЧА ЗА РАД СА РОДИТЕЉИМА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ
ПОТЕШКОЋАМА**

Индивидуализација наставе, израда педагошког профила и индивидуалног образовног за дете које има потребу за додатном образовном подршком, организација и реализација активности у предшколској установи уз интерактивне методе, неговање различитости, сарадња са родитељима и укључивање родитеља као партнера у процес образовања и васпитања њиховог детета унутар инклузивног тима у предшколској установи су нови захтеви који се постављају пред васпитаче када је реч о реализацији инклузивног образовања. За новине у улози васпитача потребно је студенти-будући васпитачи образовати и оснажити како би сутра били у могућности да квалитетно реализују своју професионалну обавезу. У раду су приказани неколико активности како би се обезбедила подршка родитељима деце из осетљивих група да преузму активну улогу у васпитнообразовном процесу свог детета а који су реализовани на вежбама из предмета Специјална педагогија.

Кључне речи: педагошки профил, инклузивни тим, компетенције, инклузивно образовање.

3. Развијање мултикултуралности у предшколском узрасту

Марина Даниловска, Марина Спасовска
Универзитет во Тетово

САМОСТОЈНИТЕ ИСТРАЖУВАЧКИ АКТИВНОСТИ НА УЧЕНИЦИТЕ НА ЧАСОВИТЕ ПО МАЈЧИН ЈАЗИК

Наставникот е тој којшто ги насочува учениците кон самостојните активности и има за цел да го осамостои ученикот во наставниот процес. На часовите по мајчин јазик, наставникот ги воведува учениците во истражувачките задачи од подрачјето јазик и од подрачјето литература. Тој ги организира самостојните активности, ги мотивира и ги поттикнува учениците (индивидуално или во групи) да истражуваат и да изнаоѓаат решенија за зададениот проблем, но и им посочува дека треба да користат различни материјали, книги, интернет и други извори. Сето ова буди интерес кај нив, бидејќи им е интересно и се мотивирани во работата, љубопитни се и самостојно учат со откривање. Ученикот е активен учесник во наставниот процес и кај него се зголемува мотивацијата за учење. На овој начин учениците ќе имаат можност да прибираат информации, да поставуваат прашања, да анализираат, синтетизираат, како и да се изразуваат на креативен начин. Воедно, ваквите активности развиваат и одредени вештини кај нив, како што се: вештина за презентација, вештина за комуникација, вештина за истражување, социјални вештини, раководење со време, тимска работа и самооценување, развивање на критичкото мислење и сл.

Клучни зборови: наставник, ученик, самостојни активности, час, учење.

Соња Величковиќ

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

УЛОГА ВРТИЃА У ПРЕВАЗИЛАЖЕЊУ СТЕРЕОТИПА И ПРЕДРАСУДА У ИНТЕРЕСУ МЕЃУЕТНИЧКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Глобални концепт мултикултуралног образовања истиче неколико главних принципа, меѓу којих промовисање меѓуетничке интеграције у образовању, превазилажење сегрегације у образовним инсти-

туцијама, одбацивање стереотипа и предрасуда, емпатија према дискриминисаних и изолованих и уверења да сваки појединац има капацитете да учи и да се развија. У зависности од ових принципа моделују се и утврђују неопходне компетенције просветног кадра за рад у мултикултуралној средини. Имајући у виду да предшколске установе су прве васпитно-образовне установе и место где се формирају социјалне ставове према других етничких група, улога васпитача је неспорно битна у превазилажењу стереотипа и предрасуда у интересу међуетничке интеграције. Васпитач треба да познаје своју културу, али и да је спреман да упозна и друге културе, да промовише једнакост међу децом, изражавање поштовање према друге етничке заједнице и да предузима различите активности и мере против различите видове дискриминације.

Кључне речи: стереотипи, предрасуде, компетенције, мултикултурално образовање.

Игор Петровић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ЕФЕКТИ РАНЕ ДВОЈЕЗИЧНОСТИ НА СОЦИЈАЛИЗАЦИЈУ И РАЗВОЈ МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТИ

Вишејезичност и мултикултуралност су нераскидиво повезани. Да бисмо истакли значај који вишејезичност има на развој и неговање мултикултуралности, за почетак је довољно да наведемо неке од главних функција језика. Језик је, најпре, примарно средство људске комуникације. Поред тога је симбол етничког идентитета, израз културе етничке групе која га користи и главни медијум социјалне когниције и концептуалног развоја, како на нивоу појединца, тако и на нивоу друштвене заједнице. Ове функције представљају простор у коме долази до успостављања односа између матерњег језика говорника и страног језика коме је изложен. Имајући у виду да се усвајање језичких структура најбрже одвија у раном узрасту, јасно је колики значај рано учење страног језика има на развој осећаја за постојање различитости и прихватање других култура. У раду су образложени социјални и културни бенефити које учење енглеској језика у предшколском узрасту има на српске предшколце.

Кључне речи: двојезичност, вишејезичност, мултикултуралност, рани узраст, настава енглеског.

Бранкица Бојовић

Филолошки факултет Никшић, Универзитет Црне Горе

ИНТЕРКУЛТУРАЛНИ ПРИСТУП У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА

У раду ће се поентирати интеркултуралност у извођењу наставе страних језика. Културолошко наслеђе и језик који се изучава, представљају компатибилну основу и целину комплексног садржаја. Током наставног процеса развијају се најприлагодљивије комуникативне стратегије за разумевање стране културе са свим њеним карактеристикама. Интеркултуралност наставе је основа развоја интеркултуралне свести самог ученика, ма ког узраста он или она био. Културолошка тематизација наставних јединица коју чине начин размишљања, осећања, говор и понашање, се инпутира путем вежби, радионица или информационо-технолошких помагала. Интеркултурални садржај је мерило глобализованих трендова модерне наставе и алтруистичне стране ученикове личности.

Кључне речи: интеркултуралност, настава, страни језици, културолошка тематизација наставних јединица, вежбе, радионице, информационо-технолошка помагала

Јелена Живановић

Васпитно-образовни систем „Креативно перо“, Београд

НЕГОВАТИ ИНДИВИДУАЛИЗАМ И ПОДСТИЦАТИ КОЛЕКТИВИЗАМ

Предшколско васпитање и образовање и рано детињство није само припрема и период за даље школовање и живот. У том периоду, најважније је препознати индивидуалност и посебност сваког детета, неговати исте и учинити све како би се свако дете показало као лидер у неком сегменту. То што свако од њих нешто уме је полазна тачка за планирање васпитно-образовних активности. Јер, свако је у нечему посебно јак, зар не?

Међутим, однос који дете успостави на предшколском узрасту према неговању мултикултуралности и поштовању различитости јесте основа на коју се ослањају сви остали типови каснијих социјалних активности. Зато би требало да сви радимо на томе да тај ослонац буде стабилан и јак.

У овом раду ћу се потрудити да, кроз различите примере развијања мултикултуралности у предшколском узрасту, које сам стекла у раду са децом, подсетим све нас колико је важно открити и стално унапређивати потенцијале сваког детета и неговати индивидуализам, али такође стално подстицати колективизам.

Кључне речи: мултикултуралност, индивидуализам, колективизам, различитост, поштовање, култура.

Маргарита Тодоровић

Машинска школа, Ниш

СТВАРАЊЕ МУЛТИКУЛТУРАЛНОГ ОКРУЖЕЊА У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ

Култура као појам односи се на "традиције, ритуале, веровања и вредности које се деле међу групом људи". Свака особа је део барем једне културе. Одређени проценат породица су део неколико различитих култура. Мултикултурализам се односи на "дељење многих култура". Основни и веома важан циљ мултикултуралног подстицаја у раном детињству је помоћи деци у препознавању разлика, као и сличности међу свим људима. Омогућавање истраживања различитих култура деца стварају прилике да виде да чак и када људи имају различите обичаје и традиције, они често деле и неке заједничке особине. Деца сазнају да људи могу бити различити и јединствени, а ипак имају много тога заједничког. Оваква схватања помажу малој деци да науче да прихвате разлике, помажу у елиминисању предрасуда и расизма, а истовремено уче да поштују људе из свих култура и позадина. Други циљ мултикултуралног подстицаја је развијање социјалних вештина и сарадње. Како деца уче да прихвате разлике и сличности међу људима, постају бољи у раду са другима. Они почињу да виде не само друга, различита становишта већ и своју. Мултикултурални подстицај помаже деци из мањинских култура у развијању своје индивидуалности као и друштвено-социјалних вештина у окружењу које њима није довољно познато и блиско. Њихово самопоштовање је појачано, јер су препознате и прихваћене због своје индивидуалности. Они се осећају добро према себи и другима, јер и друга деца препознају вредност својих традиција и обичаја. Кроз програм раног детињства који је културално осетљив и који задовољава различите потребе деце кроз учење и игру, изградиће веће самопоуздање своје деце, интегрисући културу свих деце у искуства учења.

Кључне речи: мултикултуралност, рано детињство, индивидуалност.

Милица Вучковић

Ниш

ИНТЕРНАЦИОНАЛАНЕ БАЈКЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ: ИЗВОР САЗНАЊА О СЕБИ, СВЕТУ И СТВАРАЊУ

Рад се концентрише на развој деце старијег предшколског узраста, чија је примарна функција да их припреми за нову фазу живота, у којима квалитетније емоционално и социјално прилагођавање значи и стварање бољих темеља за стицање образовања и друштвену интеракцију. Да би деца могла јасније да изразе своје ставове, жеље, интересовања и намере, неопходно је да се богати како њихова лингвистичко-лексичка платформа, тако и да се кроз избор њима доступне и адекватне литературе она усмеравају ка разумевању, толеранцији и уопште, ка етици. Бајке се у том узрасту и наведеном контексту појављују као најпријемчивије, јер их деца упијају лако због својих симпатија за зачудно и веровања у натприродно. Упознавање деце са бајкама других народа значи и њихово увођење у културе и обичаје тих заједница или цивилизација, при чему се не губи него, напротив, потврђује основна матрица бајке: борба добра и зла, награда за труд, спасоносност мудрости, морална одређења јунака бајке. Радионице које су за истраживачке потребе овог рада спроведене са децом потврђују ауторову идеју да помоћу бајки деци приушти путнички и путописни угођај, подстакне љубав према другачијем и егзотичнијем и најважније – инспирише на размишљање о мултикултуралности као предности и драгоцености света у коме живимо и свакодневно растемо.

Кључне речи: предшколски узраст, интеракција, интернационалност, мулти-културалност, образовање, бајке, путовање

Драгана Стојадиновић-Рудњанин,

Дијана Брусин, Биљана Глишовић

ПУ “Олга Јовичић- Рита”, Краљево, ПУ “Пава Сударски”, Зрењанин

ПУ “Радосно детињство”, Рашка

КУЛТУРА ЗАЈЕДНИЦЕ У КОЈОЈ ЖИВИМ

Предшколски узраст је кључно раздобље за развој дечијег идентитета, самосвести, самопоуздања као и односа према другима и свету који га окружује. Вођени овом мишљу, одрасли који живе заједно са децом у вртићу, стварају контекст вртића који се темељи на културној баштини и људским вредностима. Неговањем културе, деци се осве-

шћује национални идентитет, а укључивањем деце у интеркултурални контекст стичу се највише људске вредности, те поштовањем према свим људима деца постају свесна лепоте различитости, поштују туђу културу што повлачи и припадност. У пројекту, којим смо се бавили, циљ је био неговање своје културе и упознавање с културама деце из различитих друштвених средина. Учествовала су деца из три васпитне групе Краљева, Кумана и Рашке са васпитачима и експертима из локалне заједнице. Пројекат смо реализовали у две фазе. Прва фаза је упознавање са својом националном културом и обичајима, а друга фаза је била упознавање културе и обучаја народа и народности са којима заједно живимо: Ромима, Бошњацима и Мађарима. Место одрастања, култура, локална заједница у којој деца живе и делају имају велики утицај на дечји развој и учење. Научени обрасци понашања: поштовање, толерантност, различитост, стечени у најранијем детињству, тешко се мењају током живота. Један од специфичних циљева реализованог пројекта је да се код деце створи „окидач сећања“ који у себи садржи интеркултуралну филозофију живљења.

Кључне речи: дечји идентитет, култура заједнице, интеркултуралност, људске вредности, културна баштина.

Марина Спасовска, Дијана Петровска

Универзитет во Тетово

НАСТАВНИКОТ КАКО ГЛАВЕН ФАКТОР ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА МОТИВАЦИЈАТА КАЈ УЧЕНИЦИТЕ

Мотивацијата е еден од основните двигатели кој го одредува успехот во наставата. Исто така, важен елемент за постигнување успех и за квалитетна реализација на наставниот процес е добро структурирање и организирање на наставата, односно креирање на позитивна работна атмосфера од страна на наставникот. Наставникот е еден од главните фактори за поттикнување на мотивацијата кај учениците. Квалитетниот наставник вешто управува со темпото на учење и поучување на учениците, умее да ја направи наставата интересна, активно ги вклучува учениците во процесот на учење, ги мотивира да одговорат на очекувањата кои им ги поставил, развива интерес кон предметот што го предава. Добриот наставник треба да се труди да ја развие внатрешната мотивација кај учениците, коишто, од друга страна, треба да бидат активни субјекти во наставниот процес.

Клучни зборови: мотивација, наставник, ученик, интеракција, квалитетна настава.

**Маја Радујков, Љиљана Карделис
Ивана Мучаји, Весна Вучковић**
ПУ „Радосно детињство“, Нови Сад

РАЗЛИЧИТЕ КУЛТУРЕ И ДЕЦА ВОЈВОДИНЕ

Постоји много сазнања која је важно да деца усвоје на нижим узрастима, како би се она касније претворила у став и поглед на свет. На тај начин се помаже деци да се припреме на живот и рад у одраслом добу. Једна од значајних тема јесте управо мултикултуралност. Веома је важно радити са децом о томе, упознати их са овим појмом на њина интересантан и схватљив начин. Тиме се доприноси да деца изграде исправан поглед на различитост у културама, као и поштовање те различитости. На овај начин мултикултуралност треба да постане део њихове свакодневнице, како и због њих самих, али тако и због друштва у којем живе.

Кључне речи: мултикултуралност, дете, васпитање, вртић, васпитач.

4. Разноврсни подстицаји дечијем расту и стваралаштву

Evgeniya Topolska

St Cyril and St Methodius University of Veliko Turnovo-Vratsa Branch

DEVELOPMENT OF CHILDREN'S VERBAL CREATIVITY

This report argues that the topic of development of child verbal creativity is relevant in the context of European education policy. The concept of child verbal creativity is analyzed from two approaches: psycholinguistic and linguistic.

Звездан Арсић, Татјана Радојевић
Филозофски факултет, Косовска Митровица

ЗНАЧАЈ И УЛОГА ВАСПИТАЧА У ИДЕНТИФИКАЦИЈИ И ПОДСТИЦАЊУ ДАРОВИТОСТИ КОД ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКОМ ПЕРИОДУ

Даровита деца која имају изузетне потенцијале и од којих се, с правом, очекује, да у будућности предводе друштвену и интелектуалну елиту у разним областима људске делатности (наука, култура, уметност, спорт, политика...), налазе се свуда око нас. Потребно их је само на време идентификовати и правилно усмеравати. Међутим, већина васпитно-образовних установа, не само код нас, већ и у окружењу суочена је са проблемима који се односе на идентификацију и подстицање даровитости. Неки од тих проблема су објективне природе и произилазе из унутрашње структуре васпитно-образовног система и организације рада у њему. Други су субјективне природе и условљени су недовољним познавањем методолошких поступака од којих зависи адекватна и правремена идентификација даровитих ученика и њихово праћење, у циљу оптималног развоја њихових потенцијалних способности.

Идентификација значи одлучивање о даљој судбини развоја даровитости, а будући да предшколски период представља основу за каснији, свеукупан развој личности, намера нам је, да, у раду, посебну пажњу усмеримо на значај и улогу васпитача у идентификацији и подстицању даровитости код деце у предшколском периоду.

Кључне речи: Даровитост, васпитачи, идентификација, предшколски период.

Даница Столић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ДРАМСКИ ИЗРАЗ У ГОВОРНОМ СТВАРАЛАШТВУ ПРЕДШКОЛАЦА

Под драмским изразом подразумевају се разнолики облици говорног изражавања код предшколаца када се стварни и измишљени догађаји, бића, предмети, појаве и односи представљају помоћу глуме, односно игровних ситуација. Деца воле драмске игре, највише због чињенице да сви видови овог говорног израза подсећају на *кобајаги* игре. Често, и независно од утицаја одраслих, деца сама осмишљавају своју игру, дајући једни другима улоге, бирајући и прихватајући једну,

а одбацујући другу. Њихов драмски израз најчешће се уобличава у говорним интеракцијама импровизације, што омогућава да остваре једноставане, али обликоване драмске текстове, као стравралачке покушаје у којима се говор развија, пре свега у дијалошком домену. Улога васпитача је неоспорна, с обзиром на то да прати и каналише ситуацију, подстиче, усмерава и помаже у реализацији драмског израза при говорном стваралаштву деце.

Кључне речи: Деца предшколског узраста, драмски израз, говорно стваралаштво, говорна интеракција, импровизација, дијалог

Садуша Реџић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ДЕЧИЈЕ УНИФОРМЕ И РОДНА СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА

Текст се бави једним аспектом такозваног униформисаног облачења деце у васпитнообразовним институцијама, доводећи у питање и саму ту једнообразност. Наиме, колико је то облачење заиста једнообразно, ако девојчице носе „сукњице“, а дечаци сакое? Какав је утицај такве „једнообразности“ у облачењу деце на формирање њиховог родног идентитета? Да ли такве униформе заиста утичу на умањење друштвених неједнакости, нарочито родних?

Кључне речи: униформе, родни идентитет, родне неједнакости.

Тамара Добрић, Татјана Компировић, Марија Кузмановић
Филозофски факултет, Косовска Митровица

АДАПТАЦИЈА ДЕЦЕ НА ПРЕДШКОЛСКУ УСТАНОВУ

Полазак у вртић и одвајање од породице представља велики изазов за мало дете. Често је ово одвајање од родитеља трауматична ситуација колико за дете, толико и за родитеље, јер је испуњено страхом од одвајања и напорима да се дете прилагоди новонасталој ситуацији. Јасно је да велику пажњу треба посветити проблему који се односи на адаптацију деце у предшколској установи и континуираном

проналажењу нових могућности и поступака који тај процес олакшавају.

Процес адаптације је индивидуалан и условљен бројним чиниоцима (наслеђем, искуством детета, утицајем средине, физичким стањем организма). Реакције у процесу адаптације нису истоветне код сваког детета и разликују се како по квалитету, тако и по трајању. Одлучујућу улогу у томе имају темперамент и развојни ниво детета, као и жеље и очекивања оца и мајке. Да би се деца адаптирала на услове и обавезе у предшколској установи потребно је усаглашавање читавог спектра активности које се односе на организацију рада у предшколској установи, улогу и обавезе родитеља, као и сарадњу предшколске установе и породице која представља кључ успешне адаптације.

Кључне речи: адаптација, дете, родитељ, одвајање од родитеља, сарадња.

Анкица Симона Ковачевић

Висока школа за васпитаче струковних студија

Алексинац

УЛОГА ПОРОДИЦЕ И ПРОЦЕНИ ПОТРЕБА ДЕТЕТА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Сарадња са интерресорном комисијом при процени додатне подршке детету у великој мери зависи од учешћа родитеља (породице). Изградња партнерства међу њима неопходан је услов за успешну и ефикасну социјалну инклузију деце са сметњама у развоју. Циљ овог рада јесте да анализира улогу породице у процени потреба детета, које су то снаге породице, а које слабости и како их подстакнути да искористе све могуће ресурсе. Како је процена врло сложен процес, сарадња родитеља је од кључног значаја како би се предложене мере подршке усмериле на конкретно дете и обезбедиле адекватне услуге које би допринеле квалитетнијем животу, како детета, тако и саме породице. Да би се побољшала сарадња са родитељима неопходно је постицати комуникацију, изградити тимски рад заснован на заједничким циљевима, визијама и доношењу одлука а све у циљу унапређења положаја деце са сметњама у развоју.

Кључне речи: породица, дете са сметњама у развоју, процена, сарадња.

Мира Јовановић, Наташа Старчевић

Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац

ВАСПИТАЧ И ПОДСТИЦАЊЕ КРЕАТИВНОСТИ У ДЕЧЈЕМ ВРТИЋУ

У раду се приказују резултати испитивања мишљења васпитача о могућностима подстицања креативности деце предшколског узраста у дечјем вртићу. Циљ овог истраживања био је да се испитају имплицитне теорије васпитача о могућностим подстицања креативности у дечјем вртићу. Упитник са отвореним и затвореним питањима о концепту, манифестацијама и подстицању креативности у дечјем вртићу упућен је васпитачима (N=30). Прикупљени подаци обрађени су квалитативно и квантитативно. Резултати указују на промене у мишљењу васпитача, иако је уопштавање налаза отежано због мањег броја испитаника који су учествовали у испитивању. Код већег броја васпитача долази до усложњавања схватања креативности и сопствене улоге у развоју и подстицању креативности.

Кључне речи: васпитач, креативност, дечји вртић, подстицање креативности.

Наташа Милошевић Адамовић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда

ДЕЧЈА ИГРА – РАДНА И МИСАОНА АКТИВНОСТ

Рад говори о великом значају и доприносу дечје игре за образовни, функционални и васпитни развој детета у предшколским установама, а такође и у окружењу. Дечја игра има велики и могло би се рећи незаменљив значај у целокупном развоју детета. Разлика између игре и других активности је у томе што је игра слободна, спонтана активност која је сама себи циљ. Задовољство које је последица игре је једини свестан разлог због кога се дете игра. Реч је о дечјој игри или активност која је у исто време и игра и рад, јер игра утиче на све аспекте развоја детета – сензо-моторни, когнитивни, емоционални, морални, социјални, као и на развој говора.

Како постоје бројне игре које се изводе уз помоћ играчака, играчке можемо третирати основним елементом дечије игре. Првобитни разлози употребе играчака се често објашњавају друштвеним

карактером. Значај дечје игре је сазнавање кроз игру. Има своје специфичности и изузетне предности, јер се усвајање знања јавља као продукт спонтаног учења. Дете усваја оно што му је потребно сада, а не оно за шта ће му се јавити потреба у будућности.

Мирослав Кука, Сања Петровић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

ЗНАЧАЈ И УЛОГА НОВИХ ПРОГРАМА У СТРУКТУРИ ПРЕДШКОЛСКОГ ОБРАЗОВАЊА

Општи циљеви предшколског васпитања и образовања детерминисани су општеприхваћеним вредностима сваког друштва, али и личним вредносним нормама сваког од народа понаособ заснованог на специфичностима његове националне, културне, историјске традиције и реалних људских и инфраструктурних потенцијала. Кука - Милетић програм за рад са предшколском децом управо акцентује вредносне норме нашег друштва као и његове слабости и програмски настоји да их превазиђе изграђујући у личности детета прогресивне социјалне вредносне.

Кључне речи: трендови предшколског образовања, радни циклус и организовање, циљеви, задаци и стандарди програма Кука-Милетић.

Вукица Павловић, Марина Јовановић

ПУ „Перка Вићентијевић“, Обреновац

САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ КАО ПОДСТИЦАЈ ЦЕЛОКУПНОМ РАЗВОЈУ И СТВАРАЛАШТВУ ДЕТЕТА ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

У току предшколског периода дете стиче искуства и знања о себи, свету око себе и другим људима. Дете је активно, интерактивно и креативно биће и као такво тражи различите подстицаје како би развило, ако не све, онда што више својих потенцијала. Улога одраслих особа у дечјем окружењу јесте да му то омогуће. Вртић је окружење које деци пружа стручни кадар који се њима бави и пажљиво структурирану средину у којој бораве. Међутим, разноврсност подстицаја дечјем развоју се остварује посебно кроз сарадњу вртића са породицом, а затим са широм друштвеном заједницом. Одрасле особе у животу детета, било да су васпитачи или чланови породице могу се појављивати у различитим улогама током процеса развоја: као органи-

затори активности, извор знања и искуства, партнери у педагошкој комуникацији, могу имати мотивациону улогу, сазнајно-дијагностичку улогу, бити регулатори социјалних односа и партнери у афективној интеракцији.

Као наставак породичног васпитања, васпитно-образовни процес који се реализује у предшколским установама је отворен за родитеље. Партнерски однос породице и вртића се одвија кроз следеће облике сарадње: непосредну комуникацију, писану комуникацију и непосредно учење чланова породице у животу и раду васпитно-образовне установе.

Кључне речи: дечји развој, стваралаштво, предшколски период, породица

Христо Петрески, Ана Петреска
Меѓународен Славјански Универзитет
„Гаврило Романович Державин“
Свети Николе – Битола
Удружење “Интеракција плус“, Скопје

САВРЕМЕНИ ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ (СПЕЦИФИКЕ, УЛОГА, ФУНКЦИЈА, ТЕНДЕНЦИЈЕ, СТАТУС)

Приликом стварања драмских текстова за децу и младе – акценат треба да се стави на иновативност на плану садржаја и форме, релевантности и актуелности тема и мотива, на универзалне и космополитске вредности, на комуникацију и интеракцију са младим гледаоцима... У том смислу, лепо је што постоји 20. март - Светски дан позоришта за децу и младе, када се реализује и кампања “Одведите данас Ваше дете у позориште“. Али, зар то треба (у)радити само у тај само један дан, а не и у наредним данима и недељама, па и у току целе године. Позоришна уметност, свеједно да ли за децу и младе и(ли) за одрасле - не ствара се ад хок, од данас до сутра, већ мукотрпном и перманентном акцијом и радом и то у току више година, па и деценија, јер позоришни гледаоци, тј. публика, уосталом, као и читаоци књига, обожаваоци филмова, изложби, концерата и осталих културних и забавних манифестација - стварају се, негују и (п)одржавају од најмањих ногу! Значај културе уопште, па у тим оквирима и позоришне уметности и за младе посебно, али и за друштво је неизоставан и огроман, јер је немерљив, па чак и пресудно утиче приликом одрастања, васпитања и образовања нових генерација. При том, добро је млади читаоци и гледаоци да постану и писци, па и драматурзи, а њихове

текстове да читају и гледају и њихова деца, унуци и прауници, па и остала будућа покољења, јер само на тај начин остварују се мисија, визија и циљ, тачније - реализује се стваралачки и креативан вишегенерациски круг.

Кључне речи: драмски текстови, позориште, деца, млади, васпитање. култура, иновативност, интеракција.

Ружица Јовановић

*Висока школа струковних студија за васпитаче
Шабац*

ДЕТЕ И ДЕТИЊСТВО У ПОЕЗИЈИ И ПРОЗИ МИЛОРАДА ПОПОВИЋА ШАПЧАНИНА

Као писац на размеђи епоха романтизма и реализма, познат као песник романтичар али и веома успешан прозаиста (романописац, приповедач, путописац) Милорад Поповић Шапчанин бавио се и темом деце и детињства, као неизоставним животним темама. Ставови изражени у његовој поезији за децу и приповеткама заснованим на реалном животу тога времена, доприносе сазнању о детињству и његовој књижевној слици у сада већ претпрошлом веку, стварајући могућност поређења са временом садашњим.

Кључне речи: Поезија, проза, свет деце, размеђе епоха, поређење.

Радмила Ђурић

*Факултет педагошких наука
Јагодина*

ДЕТЕ И БАЈКЕ БРАЋЕ ГРИМ

Бајке Јакоба и Вилхелма Грима заузимају значајно место у култури немачког народа, али су и саставни део светске књижевности и културе. Богато знање граматике, културе, књижевности, не само свог народа, олакшало им је рад на прикупљању дела народне књижевности. Гримовим бајкама и њиховим значењем нису престали да се баве теоретичари и данас.

Децу, пре свега, занима фабула бајке. Они са великим интересовањем прате фабуларност текста, необичне и чудесне појаве и ликове, па онда њено идејно и морално значење. Избор бајки треба да буде

прилагођен узрасту деце, језички разумљив, али и да пружају могућност за усавршавање и развијање језичких елемената дечјег говора као што су: вежбање интонације реченице, артикулације и дискриминације гласова, богаћење речника и други елементи говора. Ниво обраде бајке зависиће првенствено од интелектуалне способности деце и ученика и од васпитачеве и учитељеве обавештености о савременим теоријским и методичким сазнањима везаним за бајку.

Тематско-мотивска структура, време, простор, ликови, чудесни помагачи и предмети су само неки од елемената истраживања. Наиме бајка је толико заживела као књижевна врста данас, да многи аутори који су се остварили као писци за одрасле, почињу да пишу и бајке. О популарности бајке и чудесног, говори и све учесталија екранизација бајки почев од двадесетог века. Важна је архетипска истина коју преносе генерацијама, као и васпитни карактер који имају посебно за децу предшколског и на ученике млађег школског узраста.

Кључне речи: Браћа Грим, уметничка бајка, елементи бајке, значај, значење.

Оља Милошевић
Међународна школа
Београд

СЛИКОВНИЦЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Сликовнице имају велику примену у раду са децом на свим узрастима, пре свега зато што за изношење садржаја користе слику и текст. Читање наглас омогућава деци да се сусретну са разним језичким функцијама, новим речима и изразима, као и различитим представљањем стварности. На тај начин подстиче се њихов когнитивни, емотивни и друштвени развој. У настави страног језика на раном узрасту, сликовнице пружају контекст за учење речи и израза као и за уатентичну употребу језика. Овај рад се бави улогом коју сликовнице могу да имају у настави страног језика на предшколском узрасту и износи практичне идеје за њихово коришћење.

Кључне речи: сликовнице, читање наглас, настава страног језика.

Сања Вулетих

Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац

ПОДСТИЦАЊЕ АКТИВНОСТИ У РАНОМ УЧЕЊУ СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Многе студије су показале да су деца која су учила страни језик у раном узрасту показала когнитивне предности као што су повећане вештине решавања проблема и креативност. Деца такође развијају интересовање и радозналост према другим културама и идејама када стичу основе познавања других језика. Деца спремно усвајају језике и то путем подстицајних игровних активности, што им може користити за бољу концентрацију, комуникацију, стицање језичких способности. Стручњаци тврде да рано учење позитивно утиче на дететов каснији развој, ствара самопоуздање, те олакшава учење страног језика у каснијем животном добу.

Циљ рада је да истражи које врсте језичких активности, методе и облици рада у процесу усвајања страног језика на раном узрасту доводе до позитивног исхода учења, односно, равијања адекватних језичких вештина и комуникативне компетенције.

Кључне речи: рани узраст, усвајање страног језика, подстицаји, језичке вештине, комуникација.

Татјана М. Крповић

Основна школа „ Миливоје Боровић “

Мачкат

ПОРИНУЋЕ У БАЈКОВИТЕ СВЕТОВЕ ГРОЗДАНЕ ОЛУЈИЋ

Рад је осмишљен на основу анализе бајки „Врапчев дар“ и „Олданини вртови“ Гроздане Олујић за ученике 4. разреда. Циљ рада је да се кроз методу открића, сагледају бајковити светови ове две бајке. Бајонописац, Гроздана Олујић, приказује свет детињства, пријатељства и љубави. Учи нас да наша доброта може бити награђена љубављу и пријатељством.

Кључни појмови: бајка народна бајка, ауторска бајка, детињство, љубав.

Анита Пешић

Предшколска установа „Пчелица“, Ниш

КАДА БОЈЕ ДАНЕ КРОЈЕ

Овај пројекат родио се из љубави аутора (васпитача) и деце према ликовној уметности. Он ће вам показати како и колико далеко се деца могу увести у овај машталачки, шаролики свет. Услед све израженије склоности да се ликовно изражавају, деца је омогућено да се упознају са новим цртачким и сликарским средствима и техникама. Пратећи дечје жеље и интересовања, њихову радозналост и потребу да уче још на ову тему, обишли смо Уметничку школу у Нишу, затим и Народни музеј и галерију. Упознали смо живот и рад познатих сликара попут Ван Гога, Леонарда да Винчија, Микеланђела, Салвадора Далија и других, а деца је нарочито било занимљиво да сликају по узору на Пабла Пикаса.

Осим што смо радо одлазили у посете различитим институцијама везаним за уметност, имали смо част да угостимо академског сликара и са њим радимо експерименталну технику из области сликарства. Деца су имала прилике да упознају визир, сликарску шпаклу, платно за сликање, штафелај итд. Научили смо да радимо портрете, пејзаже али и да своја уметничка дела урамимо. Као врхунац овог пројекта настала је групна слика цвећа (акрил на платну) коју су деца насликала у атељеу који смо креирали у нашој соби у вртићу. Затим смо, сви заједно, однели слику у радњу за урамљивање и одабрали одговарајући рам за њу. Сада та слика украшава нашу собу и свакодневно нас подсећа на заједништво, стваралаштво и љубав.

Кључне речи: деца, радозналост, уметност, слика.

Душанка Гавриловић

СМШ "Петар Кранчевић", Сремска Митровица

Удружење за креативни развој деце "Пиколо", Сремска Митровица

СВИРАЊЕ КЛАВИРА КАО ПОДСТИЦАЈ ДЕЧИЈЕМ РАСТУ И СТВАРАЛАШТВУ

Платон је говорио: "Учио бих децу музици, физици и филозофији али највише музици јер су музика и све уметности кључ вештине учења." Музика има велики значај на развој сваког појединца. Развијајући музичке способности код детета развијају се и низ посебних способности као што су слух, вербално изражавање, способност читања, уче-

ње страних језика, математичке способности, креативност, социјална прилагодљивост, емпатија и друге способности. Учење свирања неког инструмента поспешује коришћење обе хемисфере мозга што даље поспешује дететове интелектуалне операције, нарочито у домену апстрактног мишљења. Моторика и сензорика су повезане с интелигенцијом и možдано - физиолошким процесима.

Да би дете оптимално развијало свој музички таленат (према учењу јапанског виолинисте и педагога Шиничи Сузукија потенцијал сваког детета је неограничен) од почетка му треба обезбедити подстицајну средину. У овом раду ћу кроз примере позитивне праксе, кроз рад са децом из Удружења за креативни развој деце "Пиколо", показати шта се подразумева под стварањем подстицајне средине за развој детета са аспекта развоја музичког талента. Говорићу о улози родитеља, наставника, односа са другом децом као и самом методу учења свирања клавира деце узраста пет и шест година, као и о резултатима након вишегодишњег рада и праћења стручно вођеног талента.

Кључне речи: музика, интелигенција, музички таленат, подстицај, свирање, клавир.

Аница Арсић

Музичка школа „Јосиф Маринковић“, Вршац

МУЗИЧКЕ РАДИОНИЦЕ КАО ПРОМОТЕРИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

У оквиру својих делатности Музичка школа „Јосиф Маринковић“ из Вршца је конципирала програм ваншколских активности са циљем да деци која не могу да похађају музичку школу омогући да се упознају са музиком. Полазећи од прокламованог циља планиран је и реализован програм у Дому за децу и омладину „Вера Радивојевић“ из Беле Цркве. У овој институцији бораве деца без родителског старања, узраста од 7 до 17 година. Сарадња између музичке школе и дома успостављена је током школске 2016/17 године и још је у току. Циљ пројекта је био да се овој деци омогући да стекну елементарне информације о музици, да науче да слушају музику, да се упознају са врстама музичких инструмената и да испробају сопствено умеће као активни извођачи једноставних музичких комада. Програм је конципиран у облику радионица у којима је учествовало тридесеторо деце узраста од 7 до 13 година. Радионице су се одржавале једном недељно у трајању од 90 минута. Наставник солфеџа је најпре радио на развијању мотивације код деце, а затим на креирању радне атмосфере која је требало да буде релаксирајућа за све присутне. Основни по-

стулати на којима је рађено били су интерактивност и подстицај креативности. У раду је представљен начин организовања музичке радионице, динамика рада и дескрипција постигнутих резултата.

Кључне речи: Интерактивност, инструменти, креативност, музичка радионица, музичка култура.

Бојана Недељковић, Слађана Ранђеловић

ПУ „Лане“, Алексинац

МУЗИЧКЕ ИГРАРИЈЕ - ПРОЈЕКТНО УЧЕЊЕ

Без музике, песме, игре потреба деце предшколског узраста за музичким активностима била би ускраћена. У раду је приказано пројектно учење деце кроз истраживачки и експериментални приступ, као и његове импликације на музичко култивисање деце предшколског узраста. Осим дечје радозналости, узета је у обзир и доступност ресурса у локалној средини, ангажованост родитеља, међусобна сарадња на релацији родитељ – дете – локална средина – васпитач. Пројекат је започет удруживањем различитих дечјих искустава на тему музике, опремањем музичког центра, прављењем истраживачког плана, а као тражење одговора на дечја питања из области музике. Организован је низ васпитно образовних активности које укључују рад на ритму и координацији, покрете, рад са бојом, звуком и сликом. Приказан је начин укључивања професора музичког васпитања у састављање дечјег оркестра „Ланићи“. Деца кроз бројне активности добијају могућност да уче на аутентичним местима, а одрасли их подстичу и пружају им подршку. У завршном делу пројекта уследило је презентовање дечјег музичког знања и умећа на завршној приредби у присуству родитеља.

Кључне речи: музика, пројектни приступ, интеракција и сарадња

Marijana Stojčević, Lana Škender

Dječji vrtić „Šegrt Hlapić“, Sesvete

POTICANJE RAZVOJA DJEČJIH GLAZBENIH KOMPETENCIJA I OČUVANJE BAŠTINE PUTEM PJEVAČKOG ZBORA

Ovaj članak ukazuje na važnost stvaranja uvjeta koji će kod djeteta poticati formiranje pozitivnog stava prema tradiciji i kulturi vlastitog naroda. Putem dječjeg pjevačkog zbora djeca na zabavan i njima primjeren način sudjeluju u očuvanju glazbene baštine te se time glazba, posebice kraja u kojem živimo prenosi na iduće generacije. Objasniti ćemo važnost

glazbe u poticanju dječjeg razvoja te metode koje koristimo u radu. Dječji pjevački zbor naše ustanove izvođenjem glazbenih djela u sklopu lokalnih manifestacija doprinosi prenošenju glazbene baštine na široj razini.

Кључне riječi: glazba, dijete, pjevački zbor, baština.

Милица Петрић

ОШ „Јован Јовановић Змај“, Обреновац

КАКО УТИЦАТИ НА МОТИВАЦИЈУ УЧЕНИКА У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

Основни циљ овог рада представља истраживање мотивације ученика у основном образовању. Конкретније, предмет овог истраживања представља колики значај имају наставници и њихов начин рада на мотивацију ученика за учење, а тиме и на ниво постигнућа ученика. У раду су приказани резултати анкете и развоја мотивације ученика. Резултати истраживања указују да су ученици уједначени у погледу разматраних показатеља мотивације. Мотивација представља један од главних психолошких покретача сваког човека. Успешност у раду и понашање сваког човека условљени су знањем, способностима и мотивацијом. Мотивација ученика је један од основних услова који мора бити испуњен, како би ученици постизали добре резултате, а представља значајан фактор при активирању способности и особина личности које учествују у учењу.

Кључне речи: мотивација ученика, основно образовање, наставници.

**Игор Станојевић, Виолета Новаковић, Стефан Ђорђевић,
Марија Ђорђевић, Александар Пејчић**

*Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац
Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Нишу
Техничка школа „Прота Стеван Димитријевић“, Алексинац*

КОРЕЛАЦИЈА МОТИВИСАНОСТИ УЧЕНИКА, НАСТАВНИКА И УСЛОВА РАДА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ЧАСА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Циљ овог истраживања је утврђивање повезаности мотивације наставника, мотивације ученика и услова рада за реализацију часа физичког васпитања. Узорак испитаника на којима су вршена тестирања били су професори спорта и физичког васпитања који су држали ча-

сове физичког васпитања у основним и средњим школама у Нишу. Мерни инструмент који се користио за прикупљање података била је анкета која се састојала од четири групе питања: група питања о мотивацији професора, мотивацији ученика, услова рада у реализацији физичког васпитања и контролне групе питања. На основу укупне анализе добијених података може се закључити да: постоји повезаност мотивације наставника и мотивације ученика у реализацији часа физичког васпитања (корелација на нивоу значајност $p = 0.01$), социоекономски параметри нису повезани са мотивацијом ученика, наставника и услова рада у реализацији часа физичког васпитања и да постоји повезаност мотивације наставника, ученика и услова рада у реализацији часа физичког васпитања (корелација на нивоу значајности 0.01). Допринос овог рада се огледа у томе што је директно усмерен на непосредне реализаторе васпитно образовног процеса-наставнике, као и ученике. Рад доприноси разумевања мотивације у раду и реализацији часа физичког васпитања.

Кључне речи: мотивација, услови часа, мотивација професора, мотивација ученика.

Небојша Цветковић, Љиљана Јовчић, Јована Цветковић

Висока здравствена школа струковних студија, Београд

Предшколска установа „Дечји осмех“, Београд

СУНЧЕВА ИГРАОНИЦА-ПЛАНЕТАРНИ ПОЛИГОН“- РАЗВОЈ ДЕЧИЈЕ МОТОРИКЕ НА СПЕЦИФИЧНОМ СПОРТСКОМ МОБИЛИЈАРУ КРОЗ ИГРУ

Један од темеља психофизичког развоја и напредовања деце предшколског узраста, представљају активности усмерене на унапређивање и праћење дечје локомоције и постуралног статуса. Овај рад се заснива на савременом институционалном концепту програма предшколског физичког васпитања који се реализовао у вртићу „Сунце“ у ПУ „Јелица Обрадовић“ у Младеновцу. Наиме, у дворишту поменутог вртића монтиран је иновативни мобилијар за физичко вежбање под називом „Сунчева играоница-планетарни полигон“, усмерен на развој опште и специфичне моторике и превенције поремећаја постуралног статуса. Овај рад представља методички приказ постицања дечје моторике деце предшколског узраста, варирањем садржаја и оптерећења кроз игру, на специфичном спортском мобилијару. Програмом који је

био усмерен на развој дечје моторике, обухваћено је 98-оро деце из поменутог вртића, у трајању од месец дана.

Оваква врста вежбања на иновативном спортском мобилијару, указала је на потребу стварања новог приступа дечијем развоју и напредовању у области предшколског физичког васпитања, који се заснива на стварању оптималних услова за развој дечије локомоције кроз игру.

Кључне речи: моторика, игра, васпитање, здравље.

**Ана Рашић, Катарина Ћирић, Александар Пејчић,
Стефан Ђорђевић, Игор Станојевић**

Факултет спорта и физичког васпитања, Ниш

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац

Учитељски факултет, Београд.

РАЗЛИКЕ У СТАВОВИМА О ФУДБАЛУ КАО КОМПЛЕКСНОЈ КИНЕЗИОЛОШКОЈ АКТИВНОСТИ

Фудбал представља један од најпопуларнијих спортова колективних са лоптом данашњице, такође услед својих специфичности кретања и могућношћу велике слободу у техничком смислу фудбал је нашао примену и у образовном систему. У складу са тим циљ овог истраживања је испитивање заступљености фудбала као кинезиолошке активности у оквиру часова физичког васпитања и ваннаставних активности из угла наставника. У истраживању је учествовало 50 учитеља односно испитаника оба пола. Резултати истраживања након спроведене анкете указали су на веома високу заинтересованост деце за бављење фудбалом, како на самим часовима тако и ван њих.

Такође, није се могла уочити статистички значајна разлика у ставовима између полова учитеља, као ни међу професорима различитог стажа, односно времена проведег у раду са овим узрасним категоријама. У складу са резултатима може се закључити да је фудбал као кинезиолошка дисциплина веома битна, како за физички развој тако и на мотивационом плану како би се стицала култура вежбања, односно бављења спортом.

Кључне речи: пол, фудбал, кинезиологија деца основношколског узраста, дужина радног стажа.

Ахмед Бихорац, Кемал Џемић
Интернационални универзитет, Нови Пазар

КАКО ПОДСТИЦАТИ ДЕЧИЈЕ СТВАРАЛАШТВО У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

У овом раду смо се бавили појмом, улогом и подстицањем стваралачких способности ученика основних школа. Након увида у функционисање ваннаставних активности утврдили смо које су школске секције најчешће заступљене у основним школама у Новом Пазару школске 2011/2012. године. Предмет истраживања су била питања: колико се пажње посвећује литерарно надареној деци; који проценат ученика је обухваћен литерарним радом; начин организације рада са ученицима? Циљ истраживања је био проналажење најбољег начина рада са литерарно надареном децом.

Задаци истраживања су били: колико се пажње посвећује литерарном стваралаштву; који облици и методе рада; утврђивање ангажованости наставника и стручних сарадника при детекцији и укључивању ученика у литерарни рад; проценат деце са афинитетом према литерарном стваралаштву, мотивисаност и афинитет наставника за овакав рад и испитати ко врши одабир наставника за рад са даровитом децом? Хипотеза истраживања је: организација рада са децом у ОШ није адекватна и не даје резултате. Истраживањем је обухваћено 500 ученика, 24 наставника и 10 стручних сарадника из 14 школа. Анализирали смо податке о секцијама, опис, резултате рада, утицај на стваралаштво ученика упоређујући резултате истраживања са изнесеном теоријом о значају и улози секција у развоју ученичких стваралачких способности.

Кључне речи: литерарна секција, рецитаторско-драмска секција, новинарска секција, стваралаштво.

Милка Весовић, Милена Павловић
Предшколска установа „Радост”, Чајетина

РАСТЕМО У ПРИРОДИ

У овом раду смо пошли од идеје да ћемо организовањем васпитно-образовних активности у природи одговорити на развојне потребе детета и деци створити прилике за искуствено и креативно учење, за лакше и брже сазнавање, за развој физичких и менталних спо-

способности, као и превентивно деловати на њихово здравље. У велики број активности смо укључили родитеље, као најзначајније партнере, али и различите релевантне актере из локалне заједнице, јер је партнерство са њима неопходно да би се, дугорочно гледано, остварили циљеви васпитања и образовања.

Кључне речи: активности, природа, креативно учење, превенција, партнерство.

Слободанка Миладиновић, Далиборка Живковић
Предшколска установа „Ната Вељковић“, Крушевац

ДЕЧЈИ ЛИКОВНИ САЛОН ВАСКРС У НАШОЈ КУЋИ

Подстицање раста, развоја и напредовања деце, кроз развој ликовног стваралаштва као допринос предшколства остваривању циљева васпитања и образовања је у основи примера којег представљамо. У раду је приказано дванаестогодишње искуство у планирању, реализацији и евалуацији Дечјег ликовног салона Васкрс у нашој кући. Општи циљ реализованих активности је унапређивање квалитета постојећих облика сарадње и грађење концепта савременог модела партнерског односа породице, предшколске установе и локалне заједнице кроз креирање васпитно-образовних ситуација у којима се одвија процес учења како деце тако и одраслих. Ове активности су почивале на учењу детета кроз сопствену активност засновану на игри и истраживању, експериментисању и откривању, уз подршку родитеља и васпитача, те локалне заједнице, у сигурном, креативном и социјално подстицајном окружењу. Са посебном пажњом су стварани услови за укључивање сваког детета, кроз диференциран приступ дечјим потребама и могућностима.

Кључне речи: дете, породица, вртић, локална заједница, заједница која учи.

Мирјана Видојковић и тим:

**Виолета Поповић, Валентина Петровић, Виолета Николић,
Милена Станковић, Биљана Марковић, Марија Степановић,
Олгица Анђелковић, Анђела Стојановић, Марица Милојковић,
Јасмина Милетић, Сања Арсић, Марија Илић, Тина Дојчиновић,
Тина Токић, Слађана Жмирић, Марина Петровић,
Слађана Вукадиновић, Марија Николић**
Предшколска установа „Лане“, Алексинац

ДУХОВНИ И МОРАЛНИ РАЗВОЈ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА ПУТЕМ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ

Родитељи имају узвишену улогу да оплемењују свет, да га чине бољим и лепшим и да се радују лепим душама своје деце, а васпитачи да својим знањем и љубављу, све потврде и продубе. Темом Православни празници бавили смо се интензивно две године, уз добијену сагласност родитеља.

Крсна слава нашег вртића је Св. Тирило и Методије. Прву крсну славу смо обележили 24.05.2004. Славимо Св. Саву, а посебно се радујемо Божићу и Васкрсу. Та наша, да кажемо мала традиција, нас је охрабрила да кренемо путевима Православља као носиоца културе која се огледа у начинима веровања, мишљења и уметничког стварања. Учествовао је велики број група, настали су предивни материјали: ауторске приче, текстови за позориште сенки, књиге Божићних празника, духовна песмарица итд, све то уређено и припремљено као дар свима који су заинтересовани да се баве овом темом. Породица је наследник духовних и моралних образаца и вредности негованих у домовима њених предака. Потрудили смо се да знањем допунимо традицију наше породице, надамо се да смо направили мале кораке, које треба неговати и допуњавати.

Кључне речи: родитељи, деца, васпитачи, православље, духовност, моралност.

Мира Јовановић, Љиљана Станков

Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац

ПРИЛОГ ИСПИТИВАЊУ КРЕАТИВНОСТИ СТУДЕНАТА – БУДУЋИХ ВАСПИТАЧА

Креативност и креативно мишљење студената су важне способности које треба да поседују будући васпитачи како би могли да постичу и развијају креативност код деце. Циљ истраживања је испитивање односа студената Високе школе струковних студија за васпитаче у Шапцу према креативности и неким показатељима сопственог креативног мишљења. Проблем истраживања је усмерен на испитивање традиционалног и савременог погледа на креативност. Студенти позитивно процењују показатеље своје креативности; посебно истичу значај флексибилности мишљења и деловања;

иницијативност, неконвенционалност и оригиналност. Код већег броја студената долази до усложњавања схватања креативности и сопствене улоге у њеном развоју и подстицању. Наведена искуства могу да се употребе у обликовању подршке за студенте - будуће васпитаче, чији је циљ подстицање креативности у дечијим вртићу.

Кључне речи: креативност, одреднице и показатељи креативности, студенти-будући васпитачи.

Аница Павловић

Предшколска установа "Лане". Алексинац

ЛУТКА КАО СРЕДСТВО ЗА ИНТЕРАКТИВНО УЧЕЊЕ

Лутка је одавно постала дидактичко средство у васпитно-образовном раду и битан инструмент васпитно-образовног процеса. У раду ће бити речи о лутки као идеалном средству за интерактивно учење у васпитној групи деце предшколског узраста. Лутка је дететов пријатељ уз помоћ којег оно анализира свет око себе и у себи. Кад лутку употребимо као средство са сазнањем да је детету једна од најомиљенијих играчака, дете неосетно прелази из игре у процес учења. У рукама детета лутка је анимирани лик који се употребљава као средство у интерактивном учењу. Вредност луткарске игре у васпитно-образовном раду огледа се у томе што детету омогућава развијање естетског, когнитивног, социјалног и емоционалног осећаја.

Кључне речи: дете, лутка, игра, васпитач, васпитно-образовни рад, интерактивно учење.

**Данијела Миличић Трџбатицки, Олга Милићевић,
Ана Пертет, Наташа Врапчевић**

*Предшколске установе „Радост“, Србобран,
„Наша радост“ Александровац,
„Наша радост“, Суботица*

ТИМСКИ РАД И САРАДЊА ВАСПИТАЧА У ФУНКЦИЈИ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА РАДА КРОЗ ETWINNING ПРОЈЕКТЕ

Пратећи интересовања деце током претходних година учили смо да су нове технологије постале битан део њиховог живота, да до-

ста слободног времена проводе гледајући садржаје на интернету и да то желе да раде и у вртићу. Свесни тога да савремено схватање учења све више подразумева развијање различитих компетенција – за комуникацију, сарадњу, креативност, критичко мишљење, дигиталну писменост... да се улога васпитача мора мењати у складу са временом у коме живимо, да деца имају нова интересовања на која утиче развој технологије, да генерације са којима данас радимо одрастају уз интернет, паметне телефоне, компјутере... почели смо да истражујемо шта ми њима можемо понудити? Како нова схватања учења и нова интересовања деце на најбољи начин уклопити у рад? Како развити и усавршити своје компетенције, како креирати нове, савремене материјале, а да то буде по мери васпитача и мери деце, како да децу уведемо у европске токове, а да то буде спонтано и аутентично? Много је питања било пред нама. Etwinning је био непознаница, коју смо кренули да истражујемо и испоставило се да је то одговор на наша питања. Циљ нашег истраживања је био да ли и на који начин ућешће у еТwinning пројектима унапређује нашу праксу и да ли тако добијамо задовољно дете које учи у складу са временом и савременим токовима, које је мотивисано за рад и сопствено напредовање. У раду ће бити приказано како изгледа сарадња и тимски рад деце и васпитача који су из различитих установа и држава, и како тај рад утиче на унапређење васпитно-образовног процеса и сарадње са родитељима.

Кључне речи: комуникација, сарадња, нове технологије, савремено учење, тимски рад.

Тијана Радојковић
ПУ „Лане“, Алексинац

ТИМСКИ РАД У РАЗВИЈАЊУ САМОСТАЛНОСТИ ДЕЦЕ КОЈОЈ ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ПОДРШКА

У овом раду биће речи о значају инклузије у васпитно-образовном раду и на превентивној нези деце којој је потребна подршка. Циљ рада: Коришћење и пружање што адекватније подршке деци кроз тимски рад сестре на превентиви и васпитача. Са становишта инклузивног приступа, који у центар интересовања ставља дете као личност, закључује се да је рана интервенција и инклузивно окружење од највећег значаја за подстицање очуваних потенцијала на предшколском узрасту.

- значај инклузије у васпитно-образовном раду и веза са превентивом,
- подршка деци,
- сарадња на свим нивоима (васпитач, сестра на превентиви, стручни сарадници, родитељи).

Кључне речи: инклузија, деца, подршка, тимски рад.

Снежана Милићевић, Марија Илић

ПУ „Лане“, Алексинац

ДИДАКТИЧКА СРЕДСТВА У МАНИПУЛАТИВНОМ ЦЕНТРУ

Познато је да деци предшколског узраста током боравка у установи треба понудити што богатији и разноврснији избор средстава и материјала, чиме се омогућава реализација свих облика активности неопходних за свеукупан развој. Имајући у виду да је наш манипулативни центар био оскудно опремљен, почеле смо са осмишљавањем и тражењем нових идеја у циљу његовог обогаћивања. Деци смо понудиле мноштво нових материјала и средстава, док смо оне већ познате деци искористиле на један иновативан начин. Израда дидактичких средстава пратила је тематске области које се обрађују током сваке етапе. Наш циљ је био подстицање интелектуалних способности, fine моторике, као и координације рука - око. Такође, деца су се учила и неким социјалним вештинама: дељењу материјала са другом децом, преговарању и решавању проблема.

Кључне речи: манипулативни центар, средства, дечји развој.

Славица Рашић, Катарина Јовановић

ПУ “Сунце”, Горњи Милановац

ПРИМЕНА НАРОДНИХ КОЛА И ЕЛЕМЕНАТА ПЛЕСА НА ПРЕДШКОЛСКО ПЕДАГОШКУ ПРАКСУ

Оно што карактерише народна кола и дечје плесове је њихово богатство разноврсним покретима, корацима и ритмовима. Изузетан утицај на дечји организам је физичка активност током њиховог извођења, којом се обезбеђује правилно и природно држање тела. Применом народних кола и елемената плеса у предшколско педагошкој пракси подстиче се правилна функција унутрашњих органа, кардиоваскуларног, респираторног система, на снагу и издржљивост, што

има изузетан значај за рад читавог организма детета. Самим тим и још један разлог више да се посебна пажња поклони обради народних кола и елемената плеса у предшколском узрасту. Осим што доприносе правилном формирању организма, доприносе и изграђивању личности детета. Деца се са народним колима и елементима плеса најлакше упознају тако што игру увек прати песма или музички инструмент и уз све то упознају традицију и културу свога народа, јер васпитач треба да буде најбољи чувар народне традиције и да је пренесе на млађе генерације.

Кључне речи: деца, плес, народна кола, предшколски узраст.

Олга Милићевић, Данијела Миличић Гребатицки
Предшколска установа „Наша радост“, Александровац
Предшколска установа „Радост“, Србобран

ДИДАКТИЧКЕ ИГРЕ – У КОРАК СА ДЕЦОМ САВРЕМЕНОГ ДОБА

Употреба информационо-комуникационих технологија (ИКТ) у образовном процесу постаје све више и више присутна. Сада већ може да се говори, не само о њеној примени у различитим областима људског живота, него и о обавезној примени у предшколској установи. Савремено доба пружа нове могућности за развој детета, омогућава му да буде активни учесник у креирању садржаја и интеракције са њима, која омогућава мултимедијално обликовање идеја, генерисање нових, креативно решавање проблема и истраживање нових стратегија. Искуства деце стечена у раном детињству имају дубоке и трајне учинке на њихов развој, па и на цели њихов живот. Стога је од пресудног значаја за дететов целокупан развој да му рана искуства буду квалитетна, садржајна и прилагођена друштвеним и индивидуалним потребама. Систематичним коришћењем електронских дидактичких игара, учење може постати забавније, ниво мотивације већи, а уз све то остварује се неопходна интеракција деце, како са садржајима тако и са окружењем. У раду су представљени конкретни примери електронских игара у конкретним веб 2.0 алатима, које примењујемо у васпитно-образовном раду и погодне су за интеграцију у педагошки процес.

Кључне речи: ИКТ, дидактичке игре, веб 2.0 алати, савремено учење.

Сузана Лазаревић, Весна Алексић
ПУ "Наша радост", Бујановац

ПОВЕЗАНОСТ ПРЕДШКОЛСКОГ И ОСНОВНОШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА СА СТАНОВИШТА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Искуства из праксе потврђују да Припремни предшколски програм јесте есенцијално питање у систему предшколског и раношколског васпитања и образовања. Реализација Припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског образовања и васпитања као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце. Циљ рада је утврђивање доприноса Припремног предшколског програма повезаности предшколског и основношколског васпитања и образовања те повезаност свих чинилаца који кроз реализацију Припремног предшколског програма утичу на остваривање повезаности вртића и школе, сарадње између ове две установе, усаглашености ставова васпитача међусобом као и учитеља о битним условима припремања деце за школу, великом доприносу стручних сарадника и реализација у пракси Припремног предшколског програма, као и усаглашености која постоји у програмском смислу и са гледишта законске регулативе. Коришћене су метода теоријске анализе, компаративна и дескриптивна метода. Нема великих одступања у ставовима васпитача и учитеља о усаглашености предшколског и основношколског васпитања и образовања која се остварује кроз Припремни предшколски програм. Васпитачи и учитељи сугеришу потребу као и могућности увођења флексибилнијих модела васпитно-образовног рада са децом у години пре и након поласка у школу, што би омогућило компатибилност предшколског и основношколског васпитања и образовања у нашој васпитно-образовној пракси. Сарадња вртића и школе као подстицај у правцу размишљања припреме заједничке компатибилности у раду намењеном васпитно-образовном раду у припремним предшколским групама вртића и школа.

Кључне речи: припремни предшколски програм, предшколска установа, основна школа, компатибилност.